

รายงานวิจัย

เรื่อง

การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร

Implementing the Principles of Morality used Everyday Life of
Rajaprak University Students
and Tang Trong Chit Group Students

โดย

วรรณวิมล จงจรวายสกุล

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีการศึกษา 2559

ชื่องานวิจัย: การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร

ชื่อผู้วิจัย: วรณวิมล จงจรวายสกุล

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ: 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพของนิสิตและนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตรจำนวน 353 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษารวเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD

ผลการศึกษาพบว่า 1) นิสิตและนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคีและความมีน้ำใจ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมของนิสิตและนักศึกษาโดยรวม เมื่อจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา หลักสูตร สถาบันที่ศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษาและสภาพมืงงานทำ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิตของนิสิตนักศึกษา ตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน

Research Title: Implementing the principles of morality used everyday Life of Rajapruk University students and Tang Trong Chit Groupudents

Researcher: VonvimolChongcharuoyasakul

Year: 2018

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of living according to the moral principles of students and 2) to compare living standards of students Classified by status of Rajapruk University students and Tang Trong Chit Groupstudents. Sample of this research were 353 students. Calculate the sample size of Taro Yamane. The research instrument was a questionnaire on the life style of the students. The statistic analysis use were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD for multiple comparison.

The study found that 1) Students had a good opinion about the moral principles to use in living 8 options in terms of diligence, saving, honesty. Discipline, politeness, cleanliness, harmony, and kindness for overall and aspect score were a high level and 2) The comparative study of the virtues of the students in overall were a statistically significant difference at the .05 level by the academic year, curriculum, institution studied, classification of majors and discrimination of employment

Keywords: Lifestyle of the Students Moral base

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และ
นักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร สำเร็จลุล่วงไปได้ดี ด้วยความกรุณาของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่
ให้เงินทุนสนับสนุน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการไปพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ
สถานศึกษา ขอขอบคุณ รศ.ดร.วิรัช วรรณรัตน์ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษางานวิจัย ให้คำแนะนำ
ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง

ขอขอบคุณ รศ.ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ รศ.ดร.ชุติมา วัฒนาศิริ รศ.ดร.โกสุม สายใจ
รศ.พิศเพลิน เขียวหวาน และ ผศ.ผ่องใส ถาวรจักร ที่ได้เสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
และประเมินเครื่องมือสำหรับการทำวิจัย ขอขอบคุณศูนย์วิจัย และอาจารย์ผู้สอนที่มหาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์และสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วรรณวิมล จงจรวายสกุล

ธันวาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.7 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม.....	7
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	36
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	37
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	38
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	41
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนิสิตสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร	41
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนิสิตสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร	52
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
5.1 สรุปผลการวิจัย	72
5.2 อภิปรายผล	75
5.3 ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก รายนามอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ	83
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความคิดเห็นการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร	85
ภาคผนวก ค แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคำถามการวิจัยการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร	93
ประวัติผู้วิจัย.....	100

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
4.1 จำนวนและร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบ	40
4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	41
4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความซนเป็นรายข้อ ...	42
4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความประหยัดเป็นราย ข้อ	43
4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความ: ซื่อสัตย์เป็นราย ข้อ	44
4.6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความมีระเบียบวินัยเป็น รายข้อ.....	46
4.7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความสุภาพเป็นรายข้อ	47
4.8 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความสะอาดเป็นรายข้อ	48
4.9 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความสามัคคีเป็นรายข้อ	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร ด้านความมีน้ำใจเป็น รายชื่อ.....	50
4.11 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาจำแนกตามระดับชั้นการศึกษา.....	52
4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและ นักศึกษาจำแนกตามระดับชั้นการศึกษา.....	53
4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของ นิสิตและนักศึกษาจำแนกตามระดับชั้นการศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	54
4.14 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาจำแนกตามหลักสูตร.....	56
4.15 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาจำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่.....	57
4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและ นักศึกษาจำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่.....	58
4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของ นิสิต และนักศึกษาจำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	60
4.18 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา.....	62
4.19 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและ นักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา.....	63
4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน และนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	65
4.21 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาจำแนกตามสภาพการมีงานทำ.....	67
4.22 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและ นักศึกษาจำแนกตามสภาพการมีงานทำ.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.23 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของ นิสิตและนักศึกษาจำแนกตามสภาพการมีงานทำ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	70

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันได้มีสิ่งกระตุ้นยั่วยุเข้ามากระทบทางด้านจิตใจส่งผลให้จิตใจของมนุษย์เป็นไปตามกระแสสังคมจนไม่สามารถบังคับจิตใจออกจากกิเลสที่เข้ามาครอบงำได้ และด้วยเหตุดังกล่าวทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมจนเกิดปัญหา ปัญหาสภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศ มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง เด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจอ่อนแอและภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ขาดวิจารณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดีและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์มาใช้เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรมสังคมวิถีชีวิตโลกทัศน์มนุษย์ และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลง เกิดค่านิยมแนวใหม่เลียนแบบค่านิยมตะวันตกเป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ยึดถือการแข่งขันและการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเป็นหลัก สังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบได้ชัยชนะ กลยุทธ์การตลาดถูกนำมาใช้เพื่อสร้างค่านิยมทางวัตถุกลายเป็นวัตถุนิยม สร้างความฟุ้งเฟ้อในชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งต่างจากค่านิยมตะวันออกโดยเฉพาะสังคมไทยที่มีค่านิยมคุณธรรมในอดีต เป็นแบบคุณธรรมนิยมสังคมไทยปัจจุบันเกิดวิกฤติคุณธรรมและจริยธรรม มีปัญหาเกิดขึ้นต่าง ๆ เช่น ปัญหาการค้ายาเสพติด การค้าสิ่งผิดกฎหมาย การคอร์รัปชัน การลักขโมย เป็นต้น จากข่าวในหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนเกี่ยวกับเยาวชนอยู่ตลอดเวลา ทำให้รู้ว่าเยาวชนยังไม่เข้าใจเนื้อหาของธรรมะในพระพุทธศาสนา หลักธรรมสำหรับนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (รจนา ระจินดา, 2556)

ความสำคัญของศาสนา ศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับใช้ประกอบในการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะศาสนามีคุณค่ามากมายต่อมนุษย์ในด้านจิตใจซึ่งถือว่าสูงกว่าคุณค่าทางวัตถุเป็นที่พึงทางใจ ทำให้มนุษย์ไม่อ้างว้างเวลาประสบปัญหาในชีวิตผู้มีปัญหาย่อมสามารถนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาซึ่งตนนับถือและเลื่อมใสศรัทธานำพาชีวิตให้ไปสู่เป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้เพราะคำสอนทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี สอนให้มนุษย์ละเว้นจากความชั่วทั้งปวงเป็นเครื่องแยกมนุษย์ออกจากสัตว์ ศาสนาจึงเป็นเหมือนประทีปส่องโลกเราให้สว่างไสวด้วยความรู้แจ้ง และยังสอนให้มนุษย์ รักสามัคคี มีความยุติธรรม ต้องการปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้อง รักความเมตตากรุณา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าไม่อิงฉ้อฉลยาพยาบาทต่อกัน เมื่อพิจารณาหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกันในการปลูกฝังความเป็นคนดี และศาสนิกชนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ คือ 1) เว้นจากการทำชั่วและมุ่งทำความดีทุกศาสนาสอนให้ละเว้นการกระทำ ความชั่วและทำแต่ความดีทั้งสิ้นเพื่อให้ศาสนิกชนทั้งหลายเป็นคนดีนั่นเองถึงแม้แนวทางปฏิบัติของแต่ละ ศาสนาอาจมีข้อแตกต่างกันไป 2) ความรัก ความเมตตาแต่ละศาสนากล่าวถึงความรักความเมตตาไว้ มากมายทั้งหลักธรรมคำสอนในคัมภีร์บางครั้งก็มีคำสอนทำนองภาคีเตือนใจ เช่น พระพุทธศาสนา มีคตินิยมที่ยึดถือทุกศาสนาจึงเน้นเรื่องความรัก ความเมตตาเพราะหากมนุษย์ทุกคนมีความรักความ เมตตาอยู่ในใจแล้วก็จะไม่มีการเบียดเบียนกัน ต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) การเสียสละ หรือการสังคัมสงเคราะห์ เมื่อมนุษย์มีความรักความเมตตาแล้วก็จะมีความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ ให้การสงเคราะห์ซึ่งกันและกันศาสนาต่าง ๆ จึงสอนให้สังเคราะห์กันด้วยความเมตตากรุณาไม่ใช่หวัง ผลตอบแทนแต่เน้นการเสียสละด้วยความบริสุทธิ์ใจ เช่นพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ซึ่ง ได้แก่ ทาน ปิยวาจาอัตถจริยา และสมานัตตตา 4) ความอดุสาหะและพัฒนาดตนเอง ศาสนาต่าง ๆ สอนให้คนมีความเพียร อดทน ขยันขันแข็ง และมีความอดุสาหะมีความพยายาม อันจะ ช่วยให้คุณประสบความสำเร็จและรู้จักพัฒนาดตนเองอยู่เสมอมีหลักคำสอน อิทธิบาท 4อันได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มีคติเตือนใจ เช่น ความเพียรอยู่ในความสำเร็จอยู่ที่นั่นและ 5) ความ ยุติธรรมคำสอนทุกศาสนาเน้นเรื่องความยุติธรรมเพราะการที่สังคมจะอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขนั้น จำเป็นต้องมีหลักแห่งความยุติธรรมเป็นแกนกลางพระพุทธศาสนาสอนไม่ให้อยู่ภายใต้อคติ 4 ประการ คือ ฉันทาคติ โทสาคติโมหาคติ และภยากติ เมื่อทุกคนยึดมั่นในหลักธรรมในศาสนาแล้ว ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็จะแก้ไขได้ ปัญหาต่าง ๆ จะลดน้อยลงและไม่เกิดขึ้น ไม่เกิดการ เอาเปรียบในสังคมไม่เกิดการทำร้ายร่างกายจิตใจการนำเอาหลักธรรมมาเพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา การกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม และ จริยธรรม จึงควรได้ทำการศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันจะช่วยให้ผู้ที่มี บทบาทในวงการศาสนาได้ทราบทัศนคติและการนำเอาหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเยาวชน ว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำ ประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ใน การดำเนินชีวิต โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าในปัจจุบันนิสิตและนักศึกษามีการยอมรับหลักธรรมทาง พุทธศาสนา ด้านคุณธรรม จริยธรรม มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อมูลนำมาใช้ ประโยชน์ในพัฒนาส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาศึกษาหลักธรรมทางศาสนามากขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 นิสิตและนักศึกษานำหลักคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในระดับการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

1.2.2 นิสิตและนักศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน นำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.4 สมมติฐานการวิจัย

นิสิตและนักศึกษาที่มีสถานภาพต่างกันมีระดับ การนำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยการนำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตของนิสิตและนักศึกษาโดยศึกษาคุณธรรม 8 ประการ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

1.5.1.1 ตัวแปรต้นคือ สถานภาพของนิสิตและนักศึกษา ได้แก่ ระดับชั้นการศึกษา หลักสูตร สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษาและสภาพการมีงานทำ

1.5.1.2 ตัวแปรตามคือ ระดับการนำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิต

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นนิสิตและนักศึกษา กลุ่มบริหารธุรกิจและบัญชี นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ จำนวน 1,254 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของวิทยาลัยสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร จำนวน 1,419 คน รวม 2,673 คน ในปีการศึกษา 2560 (งานทะเบียน, 2560)

1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้คือ เดือนมิถุนายน 2560 – กุมภาพันธ์ 2561 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2561

1.5.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

ระดับพื้นที่ศึกษาเป็นสถานศึกษา 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ วิทยาลัยเทคโนโลยี
ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

พุทธศาสนา หมายถึง ศาสนาคือ คำสั่งสอนที่พระศาสดาได้ค้นพบ หรือได้จากเทวโองการซึ่ง
มีลักษณะศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึงทวงใจได้ถูกนำมาเผยแพร่ให้มวลมนุษยชาติประพฤติปฏิบัติตามและ
ประกอบพิธีกรรม เพื่อประสพสันติสุขในระดับศีลธรรมจรรยาและสันติภาพอันนิรันดร อันเป็น
จุดหมายสูงสุดของชีวิต

การดำเนินชีวิต หมายถึง การปฏิบัติตนและใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันและชีวิตประจำวัน

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงามที่เป็นความคิดที่จะก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ใน
คุณงามความดีสามารถแยกแยะดีชั่ว ถูกผิดอันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อก่อให้เกิดความเป็น
ระเบียบเรียบร้อย

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ หมายถึง คุณธรรมของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความ
ร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็น
คนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุข 8 ประการ ดังนี้

1. ความขยัน หมายถึง ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและ
ต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องควรสั่งงานมีความพยายามไม่ทอดทิ้งถ้าเผชิญอุปสรรคที่ทำงานที่ทำ ตั้งใจทำ
หน้าที่อย่างจริงจัง

2. ความประหยัด หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงิน
ของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของทั้งส่วนของตนและส่วนรวมอย่าง
คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ รู้จัก
ความพอดี พอเพียงและยินดีในสิ่งที่ได้ พอใจในสิ่งที่มี

3. ความซื่อสัตย์สุจริตหมายถึงการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมาทั้งกายวาจา
และใจต่อตนเองและผู้อื่นไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นทั้งกาย วาจาและใจ มีเจตนาที่บริสุทธิ์ ไม่คดโกงทั้ง
ทางตรงและทางอ้อม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริตทุกประเภท

4. ความมีระเบียบวินัยหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญ การเคารพและ
การยอมรับที่จะการประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ แบบแผนมารยาทกฎหมาย
และศีลธรรมอันดีงามของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ

5. ความสุภาพ หมายถึงผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีกิจกรรมยามว่างมาวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. ความสะอาด หมายถึง ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. ความสามัคคี หมายถึง ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วงสามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ไม่เหตุนิยม ยอมรับความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันและอย่างสันติและสมานฉันท์

8. ความมีน้ำใจ หมายถึง ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สถานภาพนักศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษา หลักสูตรวิชา ระดับสถาบันและการมีงานทำ

นิสิต หมายถึง ผู้เรียนระดับอุดมศึกษากลุ่มวิชาบริหารธุรกิจและบัญชี ระดับปริญญาตรี (ป. ตรี) ปีการศึกษา 2560 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

นักศึกษา หมายถึง ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร กลุ่มวิชาบริหารธุรกิจ และบัญชีสถาบันที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีการศึกษา 2560

1.7 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.7.1 ได้ข้อสรุปถึงระดับการนำคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนิสิตและนักศึกษามาใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความขยันตั้งใจทำงาน ความประหยัดรู้จักเก็บออม ความซื่อสัตย์มีความจริงใจ ความมีวินัยอยู่ในระเบียบ ความสะอาดปราศจากความมัวหมองทั้งกายและใจ ความสุภาพเรียบร้อยอ่อนโยน ความสามัคคีกลมเกลียวและความมีน้ำใจไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งนิสิตและนักศึกษาสามารถนำคุณธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เข้ากับสังคมได้อย่างปกติสุข

1.7.2 ได้ข้อสรุปผลการทดสอบความแตกต่างของนิสิตและนักศึกษาทางด้านระดับการศึกษา หลักสูตร ระดับสถาบัน สาขาวิชา สภาพการมีงานทำในการนำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิต

1.7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ข้อสรุปผลการศึกษาไปพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิต
และนักศึกษาในสถานศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการนำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตรผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม

2.1.1 หลักธรรมสำคัญของพระพุทธเจ้า

หลักธรรมสำคัญของพระพุทธเจ้า มีดังนี้ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2559: 25-35)

1. องค์ประกอบของชีวิต (ขันธ 5) พระพุทธศาสนา มองสิ่งทั้งหลายในรูปขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งถ้าแยกออกจนถึงที่สุด ก็จะไม่พบตัวตนของสิ่งนั้น ๆ เหลืออยู่ โดยเฉพาะส่วนประกอบ 5 อย่างของชีวิต พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนเราจะประกอบด้วยร่างกายกับจิตใจ อย่างแรกเป็นเรื่องของรูปธรรม อย่างหลังเป็นนามธรรม รวมแล้วเป็นองค์ประกอบ 5 อย่าง (ขันธ 5) ได้แก่ ร่างกาย (รูป) กับจิตใจที่แบ่งออกเป็น ความรู้สึก (เวทนา) การรับรู้ (สัญญา) ความคิด (สังขาร) และการรู้ตัว (วิญญาณ) ดังนี้

1) ร่างกาย (รูป) ได้แก่ ธาตุทั้งสี่ คือ ธาตุดิน ซึ่งเป็นของแข็ง ธาตุน้ำซึ่งเป็นของเหลว ธาตุลม ซึ่งเป็นอากาศและธาตุไฟซึ่งเป็นความร้อน รวมทั้งอวัยวะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประสาทสัมผัสทั้งหลายด้วย

2) ความรู้สึก (เวทนา) ได้แก่ ความรู้สึกเป็นสุข เป็นทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์ที่เกิดจากสัมผัส 6 ทั้งทางตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ทั้งที่เป็นกุศล หรืออกุศล

3) การรับรู้ (สัญญา) ได้แก่ ความคิด เจตนา หรือความตั้งใจ ที่จะกระทำเกี่ยวกับ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสและจิตใจ ทั้งที่เป็นกุศล อกุศล หรือกลาง ๆ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการคิด การพูด หรือการกระทำก็ตาม

4) ความคิด (สังขาร) ได้แก่ ความคิด เจตนา หรือความตั้งใจ ที่จะกระทำเกี่ยวกับ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสและจิตใจ ทั้งที่เป็นกุศล อกุศล หรือกลาง ๆ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการคิด การพูดหรือการกระทำ ก็ตาม

5) การรู้ตัว (วิญญาน) ได้แก่ การตระหนักรู้ ความเป็นสติ หรือความสำนึกในสิ่งเร้าทางประสาทสัมผัส คือ ทางตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ทั้งที่เป็นกุศล อกุศลหรือกลาง ๆ

จึงควรรู้ชัดในชั้น 5 ความเกิดขึ้นแห่งชั้น 5 ความดับแห่งชั้น 5 และข้อปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งชั้น 5 จากความเกิดขึ้นและความดับของผัสสะเหล่านั้น รวมทั้งธาตุทั้งสี่และองค์ประกอบต่าง ๆ ของคนเรา ที่ทำให้เกิดรูปกับนามรูป ดังกล่าวมีสิ่งสำคัญเกี่ยวกับชั้น 5 อยู่ 2 ประการ

ประการแรก ความไม่มีตัวตนที่แท้จริงของชั้น 5 นั้น ก็คือ ชั้น 5 เป็นอนัตตา ถ้ารูปเป็นอัตตา รูปก็จะไม่เป็นไปเพื่อความบีบคั้น ชัดแย้งต่าง ๆ (อาพาธ) บุคคลพึงได้ในรูปว่า “รูปของเราจริงเป็นอย่างนี้ รูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้น” แต่ตามจริงแล้วเพราะรูปเป็นอนัตตา รูปจึงเป็นไปเพื่อความเจ็บป่วย และบุคคลย่อมไม่ได้ในรูปตามที่บังคับให้เป็นไปเช่นนั้นสำหรับเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาน ก็เช่นเดียวกัน คือไม่มีความเป็นตัวตนอยู่ในตัว

ประการที่สอง ความเกิดขึ้นของชั้น 5 เป็นความเกิดขึ้นของทุกข์ ตรัสว่า ความเกิดขึ้นแห่งรูป เป็นความเกิดขึ้นแห่งทุกข์ เป็นความตั้งอยู่แห่งโรค เป็นความปรากฏแห่งขราและมรณะ สำหรับความเกิดขึ้นแห่งเวทนา สัญญา สังขารและวิญญาน ก็เป็นความเกิดขึ้นแห่งทุกข์ในทำนองเดียวกัน จนกล่าวได้ว่า ทุกข์คือรูป ทุกข์คือเวทนา ทุกข์คือสัญญา ทุกข์คือสังขาร ทุกข์คือวิญญาน นั่นก็คือ ทุกข์คือชั้น 5 หรือชั้น 5 ก็คือทุกข์ จึงสามารถดับทุกข์ได้ด้วยการดับชั้น 5

ชั้น 5 นั้น เป็นที่ตั้ง หรือประกอบด้วย กิเลสเกื้อกูลแก่อุปาทานหรือการยึดมั่นในกาย ความรู้สึก การรับรู้ ความคิด และการรู้ตัว ความต้องการในสิ่งพึงปรารถนาต่าง ๆ เป็นอุปาทาน

ไตรลักษณ์เป็นหลักธรรมสำคัญและโดดเด่นอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ที่กล่าวถึงธรรมชาติหรือลักษณะ 3 ประการของสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขังและอนัตตา กล่าวคือ

1) สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง นั่นก็คือ ประการแรกความเกิดขึ้นแห่งสิ่งใดปรากฏ ความเสื่อมแห่งสิ่งนั้นก็จะปรากฏ เมื่อสิ่งใดตั้งอยู่ ความแปรผันก็จะปรากฏ ประการที่สอง ในกรณีของชั้น 5 ซึ่งมีรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาน แต่ละอย่างไม่เที่ยง ชั้น 5 นั้นไม่เที่ยง แปรผัน กล้วยไป ดับไป ประการที่สาม ชั้น 5 ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไปและมีความดับไป เป็นธรรมดา และประการที่สี่ แม้เหตุปัจจัยที่ให้ชั้น 5 เกิดขึ้นก็ไม่เที่ยง ชั้น 5 เกิดจากสิ่งที่ไม่เที่ยง จึงไม่เที่ยงเมื่อพิจารณาเห็นความไม่เที่ยงในชั้น 5 เมื่อกำหนดรู้ชั้น 5 ย่อมพ้นจากชั้น 5 และย่อมพ้นจากทุกข์

2) สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ นั่นก็คือ ประการแรกในกรณีของชั้น 5 ซึ่งมีรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาน แต่ละอย่างนั้นเป็นทุกข์ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าทุกข์คือ รูป เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาน ประการที่สอง ชั้นที่ถูกปัจจัยปรุงแต่งนั้นเป็นทุกข์ เพราะชั้น 5 ไม่เที่ยง จึงเป็นทุกข์ที่เกิดจากความแปรผันเป็นธรรมดา ดังมีคำกล่าวที่ว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปร

ผันเป็นธรรมดา ควรหรือที่จะพิจารณาสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา ประการที่สาม ชั้น 5 เป็นทุกข์ เพราะเหตุปัจจัยที่ให้ชั้น 5 แต่ละอย่างเกิดขึ้น ก็เป็นทุกข์

ชั้น 5 เกิดขึ้นจากความเพลิตเพลิน เขยชม และยึดติดในชั้น 5 นั่นก็คือ อุปาทาน จึงมีความเกิด ความแก่ ความตาย และความที่เกิเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งมวล ความทุกข์อย่างหลังรวมถึงความเศร้าโศก ความคร่ำครวญ ความทุกข์กาย ความทุกข์ใจ และความคับแค้นใจจึงควรดับชั้น 5 ด้วยการไม่เพลิตเพลิน เขยชม และยึดติดในสิ่งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ควรหลงผิด และถือมั่นว่าชั้น 5 ทั้งรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณเป็นอิตตา เพราะเมื่อชั้น 5 แปรผันและเป็นอย่างอื่น ความทุกข์ต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้น เพราะชั้น 5 ไม่เที่ยง แปรผันไป คลายไป ดับไป จึงเกิดทุกข์

3) ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา นั่นก็คือ ประการแรกในกรณีของชั้น 5 ต้องมองเห็นตรงความเป็นจริงว่า ชั้น 5 เป็นอนัตตาและถูกปัจจัยปรุงแต่ง ประการที่สอง ชั้น 5 เป็นอนัตตา ดังนั้น รูป เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณ จึงเป็นไปเพื่ออาหาร หรือความเจ็บป่วย บุคคลย่อมไม่ได้ในชั้น 5 ว่าชั้นของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่างได้เป็นอย่างนั้น ประการที่สาม ถ้าผู้ใดเห็นชั้น 5 ว่าเป็นอิตตา เห็นอิตตว่ามีชั้น 5 เมื่อชั้น 5 แปรผันและเป็นอย่างอื่น ความทุกข์ย่อมเกิดขึ้นแก่เขา และประการที่สี่ ชั้น 5 เป็นอิตตา แม้เหตุปัจจัยที่ทำให้ชั้น 5 เกิดขึ้น ก็เป็นอนัตตา ชั้น 5 เกิดจากสิ่งที่เป็นอนัตตาที่ไหนจะมีอิตตาที่สำคัญก็คือ สิ่งไม่เที่ยง สิ่งเป็นทุกข์ และสิ่งที่เป็นอนัตตานั้น มีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยแก่กัน

ในเรื่องไตรลักษณ์ ยังมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1) ความเป็นอนิจจังของสรรพสิ่ง กล่าวคือ สิ่งต่าง ๆ ไม่คงที่ ไม่ยั่งยืน เกิดขึ้นแล้วเสื่อมไป มีการเปลี่ยนแปลงไป จะมีการเกิดดับอยู่ทุกขณะ มีการแปรปรวน เปลี่ยนแปลง แปรสภาพไปเรื่อย ๆ มิแล้วก็ไม่มี อยู่ได้ชั่วคราวรวมทั้งมีความขัดกันเองอยู่ในตัว กับไม่มีความเที่ยงแท้แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเกิดขึ้น ความเสื่อม ความแตกดับ ความเสื่อมสลายย่อมปรากฏเมื่อคงอยู่ความผันแปรย่อมปรากฏ

2) สิ่งทั้งหลายเป็นทุกข์ กล่าวคือ ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดสลาย ต้องผันแปรไป ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ เป็นความทุกข์ เป็นภาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นแล้วสลายตัว เป็นภาวะที่กดดันขัดแย้งอยู่ในตัว เพราะปัจจัยปรุงแต่งเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คงอยู่ในสภาพนั้นไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชั้น 5 ทุกข์เป็นภาวะที่ไม่ให้ความพอใจหรือความสมอยากแก่ผู้ที่อยากด้วยตัณหา ก่อให้เกิดทุกข์แก่ผู้เข้าไปยึดด้วยตัณหาอุปาทาน สิ่งต่าง ๆ จึงเป็นทุกข์เพราะประการแรก ถูกบีบคั้นขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา จากความเกิดขึ้น เสื่อมลง และแตกสลายขององค์ประกอบต่าง ๆ ประการที่สอง เป็นสภาพที่ทนได้ยาก คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ และความแตกสลายนั้น ประการที่สาม ชั้น 5 ทั้งหมดเป็นทุกข์ เป็นที่ตั้งหรือที่รองรับแห่งทุกข์ จึงทำให้เกิดทุกข์ต่าง ๆ ขึ้นมา และประการที่สี่ ชั้น 5 ไม่มีตัวตนที่เป็น

แกน เนื่องจากเป็นสภาพว่างเปล่าหรือเป็นสิ่งสมมติ ไม่เป็นตัวตนของใครไม่อยู่ในอำนาจของใคร ที่จะบังคับเอาได้ตามความอยาก แต่เป็นไปตามเหตุปัจจัย เหตุปัจจัยมีมันก็เกิด เหตุปัจจัยหมดมันก็ดับ

จากหลักธรรมสำคัญของพระพุทธเจ้ามีองค์ประกอบชีวิต (ขันธ 5) ได้แก่ ร่างกาย (รูป) ความรู้สึก (เวทนา) การรับรู้ (สัญญา) ความคิด (สังขาร) และการรู้ตัว (วิญญาณ) ขันธ 5 เป็นที่ตั้งหรือประกอบด้วย กิเลสเกื้อกูลแก่อุปาทานหรือการยึดมั่นในกาย ความรู้สึก การรับรู้ ความคิด และการรู้ตัว ความต้องการในสิ่งพึงปรารถนาต่าง ๆ เป็นอุปาทานโดยมีไตรลักษณ์เป็นหลักธรรมสำคัญ และโดดเด่นอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงธรรมชาติหรือลักษณะ 3 ประการของสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขังและอนัตตาและยังมีรายละเอียดเพิ่มเติม คือความเป็นอนิจจังของสรรพสิ่ง และสิ่งทั้งหลายเป็นทุกข์

2.1.2 หลักพื้นฐานการสอนของพระพุทธเจ้า

ในทางพระพุทธศาสนามีหลักการสอนที่หลากหลาย พระพุทธเจ้าจะเลือกเอาหลักธรรมที่มีความเหมาะสมกับแต่ละบุคคลมาใช้สอน แต่ก็มีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ต่างจากศาสนาทั่วไป โดยถือปัญญาเป็นสำคัญ (บวรยวสถ์ ผางคำ, 2555: 5-7)

2.1.2.1 การสอนเรื่องการดำเนินชีวิตของมนุษย์

การศึกษา (สิกขา) แบ่งออกไปเป็น 3 ด้าน โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจและปัญญา มีสาระสำคัญ คือ

1) ศีล คือการฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึงการพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจาอย่าง ถูกต้องมีผลดี

2) สมาธิ คือการฝึกฝนพัฒนาด้านจิตใจ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปตามเจตจำนงหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาดีงามแล้ว ก็จะควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในที่ติงามด้วย

3) ปัญญา คือการพัฒนาปัญญา ช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จ ช่วยดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงามและช่วยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิตที่ติงาม

การศึกษา 3 ด้านที่เรียกว่า ไตรสิกขาคือ ศีล สมาธิและปัญญานี้เป็นหลักการใหญ่ของพระพุทธศาสนา เป็นระบบและเป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาคน พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักธรรมและข้อธรรมแยกย่อยออกไปมากมาย หลักธรรมแต่ละหมวดแต่ละชุดเหล่านั้นก็คือข้อปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตพัฒนาสังคม ในส่วนปลีกย่อยต่าง ๆ แต่ละหมวดแต่ละชุด มักจะมีสาระบางส่วนของไตรสิกขาครบทั้ง 3 อย่าง ประสานหรือบูรณาการกันอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามความเหมาะสมกับกรณีนั้น ๆ

จากปรัชญาพื้นฐานดังกล่าวนี้ สาระสำคัญของการสอนจะต้องมีภารกิจ ทศนคติ ผู้สอน และผู้เรียน “ที่ถูกต้อง คือ”

- 1) ภารกิจสำคัญของการศึกษา ได้แก่ การช่วยให้บุคคลเกิดทศนคติที่ถูกต้องและสามารถจัดการกับสิ่งเหล่านั้น
- 2) ทศนคติที่ถูกต้องและความสามารถจัดการดังกล่าวนี้ จะเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาปัญญาและเกิดขึ้นในตัวบุคคลนั่นเองเท่านั้น
- 3) ภารกิจของผู้สอนและให้การศึกษาทั้งหลาย จึงเป็นเพียงแต่ผู้ชี้แนะทางหรืออำนวยความสะดวก
- 4) ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้สร้างปัญญาให้เกิดแก่ตน จึงต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ได้ลงมือกระทำให้มากที่สุดและผู้เรียนต้องเป็นอิสระในการใช้ความคิดและในการที่จะซักถามโต้ตอบสืบเสาะ ค้นหาความจริงต่าง ๆ ให้ได้รับความรู้ความเข้าใจขึ้นในตน

2.1.2.2 การสอนเพื่อนำไปสู่วิธีแก้ปัญหา

ส่วนเทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการสอนเพื่อนำไปสู่วิธีแก้ปัญหา มีสาระสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ปัญญา เป็นสิ่งสร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวผู้เรียนเอง
- 2) ผู้สอนทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยชี้แนะทางการเรียน
- 3) วิธีสอน อูบายและกลวิธีต่าง ๆ เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องผ่อนแรงการเรียนการสอน
- 4) อิศรภาพในทางความคิด เป็นอุปกรณ์สำคัญในการสร้างปัญญา

บุคคลผู้เป็นผลิตผลของระบบการศึกษาที่มีปรัชญานี้เป็นพื้นฐาน จะมีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ อัตตัตถะ คือบรรลุอรุทธประโยชน์ของตน มีความเจริญองกงามด้วยสติปัญญาและคุณธรรม อัตตนาถะ คือพึ่งตนได้ปกครองตนเองได้ ไม่เป็นตัวก่อปัญหาหรือภาระแก่สังคม และปรตถะ คือมีพฤติกรรมที่เกื้อกูลต่อผู้อื่น เกื้อกูลต่อการอยู่ร่วมกัน ทำประโยชน์ต่อสังคมได้แก่เป็นนำที่ดี

จากหลักพื้นฐานการสอนของพระพุทธเจ้า สรุปได้ว่าเป็นการสอนเรื่องการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญาการศึกษา 3 ด้านที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญานี้เป็นหลักการใหญ่ของพระพุทธศาสนา เป็นระบบและเป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาคนการสอนเพื่อนำไปสู่วิธีแก้ปัญหา

2.1.3 หลักธรรมคำสอน

หลักธรรมคำสอน ธรรมที่เกื้อกูลในกิจ หรือในการทำความดีทุกอย่าง (ฐาปนา บุญหล้า, 2558: 191-192) คือ

1. การมีสติ ความระลึกได้ นึกได้ สำนึกอยู่ไม่เพลา สัมมาสติ คือการคอยระลึกถึง อยู่เนื่อง ๆ การหวนระลึก (กัตตี) สติคือภาวะที่ระลึกได้ภาวะที่ทรงจำไว้ ภาวะที่ไม่เลือนหาย ภาวะที่ไม่ ลืม (กัตตี) สติ คือสติที่เป็นอินทรีย์ สติที่เป็นพละ สัมมาสติ สติสมโพชฌงค์ที่เป็นองค์มรรค นับเนื่องใน มรรคนี้เรียกว่า สัมมาสติคุณสมบัติและลักษณะพิเศษของสติ มีการระลึก หรือมีความไม่เลือนลอย เป็นลักษณะ มีการไม่หลงลืม เป็นรส (หน้าที่) มีการอารักขาคุ้มครอง (ใจและอารมณ์) ไว้ได้ หรือมีการ มุ่งต่ออารมณ์ เป็นปัจจุปัญฐาน (ผล) มีความจำ (สัญญา) อันมั่นคง หรือมีกรรมฐาน เช่น กายคตาสติ เป็นต้น เป็นปทัฏฐาน (เป็นเหตุใกล้ให้สติเกิด)

2. สัมปชัญญะ ความรู้ชัด รู้ชัดสิ่งที่นึกได้ ตระหนัก เข้าใจชัดตามความเป็นจริงคุณสมบัติและ ลักษณะพิเศษของปัญญา (สัมปชัญญะ) ปัญญา ชื่อว่าสัมปชัญญะ เพราะยอมรู้อนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะและอนัตตลักษณะปัญญา ชื่อว่า วิปัสสนา เพราะยอมเห็นแจ้งในธรรมทั้งหลาย มีอนิจจลักษณะ เป็นต้น ตามความเป็นจริง ปัญญา ชื่อว่า อโมหะ เพราะเป็นเหตุให้สัตว์ทั้งหลาย ไม่ลุ่มหลง และเป็นปฏิปักษ์ต่อความลุ่มหลง, ปัญญา ชื่อว่า สัมมาทิฐิ เพราะความเห็นที่เป็นจริง เป็นกุศลธรรม อันเป็นเครื่องนำออกจากภพ (พ้นการเกิดใหม่) ปัญญา ชื่อว่า ธรรมวิชัย เพราะค้นหา ธรรม คืออริยสัจ 4 ปัญญา ชื่อว่า เมธา เพราะเรียนและทรงจำได้เร็วพลัน

หลักธรรมคำสอน ในเรื่องกัลยาณมิตรธรรม องค์คุณธรรมกัลยาณมิตร, คุณสมบัติของมิตร หรือมิตรแท้ (ฐาปนา บุญหล้า, 2558: 304) คือ

1. ปิโย	น่ารัก
2. ครุ	น่าเคารพ
3. ภวานิโย	น่าเจริญใจหรือน่ายกย่อง
4. วตตา จ	รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ
5. วจนกุขโม	อดทนต่อถ้อยคำ
6. คมिरณจกถกตดา	แถลงเรื่องล้าลึกได้
7. โน จฏฐาเนโยชเย	ไม่ชักนำในอธรรม

กัลป์ยามิตตตา คือความเป็นผู้มีกัลยาณมิตรนั้น ท่านแสดงความหมายว่า ได้แก่ การเสวนา สังเสวนา คบหา รักดี มีจิตผูกใฝ่แนบไปหาบุคคลที่มีศรัทธา มีศีล มีสุตะคือเป็นพหูสูต มีจาคะและมีปัญญา ในบรรดาคุณธรรม 5 อย่างนี้ บางแห่งท่านแสดงไว้เพียง 4 อย่าง เว้นสุตะ แสดง ว่าสุตะมีความจำเป็นน้อยกว่าข้ออื่นอีก 4 ข้อ และท่านขยายความเชิงแนะนำว่า เมื่อไปอยู่ในถิ่นใดก็

ตามก็เข้าสนิทสนม สนทนาปราศรัยถกถ้อยปรึกษากับผู้ประกอบ ด้วยศรัทธา ผู้ประกอบด้วยศีล ผู้ประกอบด้วยจาคะ ผู้ประกอบด้วยปัญญา ศึกษาเยี่ยงอย่างศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา ของคนที่มีคุณสมบัติอย่างนั้น ๆ

จากหลักธรรมคำสอนสรุปได้ว่าในการทำความดี จะต้องมีสติ คือการระลึกได้ไม่เผลอ การมีสัมปชัญญะ คือความรู้ชัดตามความเป็นจริง หลักธรรมคำสอนในเรื่องกัลยาณมิตรคือการคบหาบุคคลที่มีคุณธรรม

2.1.4 ลักษณะของพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา

พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามีมากมายและหากได้พิจารณาแล้ว ก็จะพบว่าคำสอนเหล่านั้นล้วนมีลักษณะ ดังนี้ (ลักษณะวัต ปาละรัตน, 2555: 45-46)

1) เป็นพระธรรมที่ทรงแสดงไว้ดีแล้ว และเป็นพระธรรมที่มีความงามในเบื้องต้น ในท่ามกลางและที่ที่สุด สมบูรณ์ด้วยอรรถและพยัญชนะ

2) เป็นพระธรรมที่ขัดเกลากิจ ทำบาปกุศลให้ออกไปจากจิตตามคุณสมบัติแห่งองค์ธรรมนั้น ๆ เช่น เมตตา ขจัดความโกรธ ความพยาบาท เป็นต้น

3) เป็นธรรมที่น่าผู้ปฏิบัติให้ออกจากอำนาจของ กิเลส ทุกข์ และสังสารวัฏ นำออกจากเวรภัยในปัจจุบัน

4) เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความสุขสงบตามสมควรแก่ธรรมที่บุคคลเข้าถึงและปฏิบัติตาม จนถึงความสงบสุขที่เป็นสันติสุขอย่างยิ่งคือ พระนิพพาน

โดยธรรมหรือคำสอนของพระพุทธองค์ทุกข้อเป็นสิ่งที่ทนทานต่อการพิสูจน์ คือไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใด ผู้ที่นำหลักธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติก็ยังคงสามารถประจักษ์ในความจริงเหล่านั้นและเข้าถึงผลและคุณประโยชน์ของคำสอนไม่ว่าจะในระดับโลกสังขจะหรือธรรมสัจจะนั้นได้เสมอ

2.1.5 หลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนา

หลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนานั้นมีอยู่ 3 ระดับ คือ (ลักษณะวัต ปาละรัตน, 2555: 54-56)

- 1) ระดับพื้นฐาน คือเบญจศีล เบญจธรรม
- 2) ระดับกลางคือกุศลธรรมบถ 10

3) ระดับสูง คือมรรค 8

สำหรับหลักศีลธรรมระดับพื้นฐาน คือ เบญจศีลนั้นเป็นการควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนด้วยการประพฤติชอบทางกายและวาจา ด้วยการ

- 1) เว้นจากการปลงชีวิต
- 2) เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ เว้นจากการลัก โกง ละเมิดกรรมสิทธิ์ ทำลายทรัพย์สิน
- 3) เว้นจากการประพฤติดีในกาม เว้นจากการล่วงละเมิดผู้ที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน

- 4) เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง
- 5) เว้นจากน้ำเมา คือสุราและเมรัย เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ

โดยสรุปแล้วเบญจศีล ก็คือการเว้นจากการเบียดเบียนร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สิน คู่ครอง วาจา และสติปัญญาของตนเอง ซึ่งการมีศีล 5 นี้ ก็เป็นการทำให้เกิดธรรมอันดีงามขั้นพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีลของบุคคลด้วย โดยเบญจธรรม 5 ประการนั้น คือ

- 1) ความรักความปรารถนาให้มีความสุขความเจริญและความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ (เมตตาและกรุณา)
- 2) การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต (สัมมาอาชีพะ)
- 3) ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้เหลวไหลในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส (กามสังวร)

- 4) สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ ได้แก่ กายสุจริต
- 5) สัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีพชอบ ได้แก่ การประกอบสัมมาชีพ เว้นมิฉฉาชีพ
- 6) สัมมาวายามะ พยายามชอบ ได้แก่ สัมมัปปธาน 4
- 7) สัมมาสติ ระลึกชอบ ได้แก่ สติปัฏฐาน 4
- 8) สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ ได้แก่ ฌาน 4

หลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนาสรุปได้ว่าหลักศีลธรรมระดับพื้นฐาน คือ เบญจศีลนั้นเป็นการควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนด้วยการประพฤติชอบทางกายและวาจา สำหรับหลักศีลธรรมระดับกลาง คือ กุศลกรรมบถ 10 อันเป็นทางทำกรรมดีที่จะนำไปสู่ความสุขความเจริญ ส่วนศีลธรรมระดับสูง คือ มรรค 8

2.1.6 พระพุทธศาสนากับประโยชน์ชีวิต

ในการปฏิบัติตามคำสอนในพระพุทธศาสนา ผู้ปฏิบัติจะได้รับประโยชน์ใน 3 ลำดับ คือ (ลักษณะวัตต์ ปาละรัตน์, 2555: 260-261)

- 1) ประโยชน์ในปัจจุบันหรือประโยชน์ในโลกนี้ (ทิฏฐธัมมิกัตถุประโยชน์) หมายถึง ประโยชน์ที่จะได้รับในชาตินี้ เป็นสิ่งที่จะเกื้อกูลชีวิตเราในโลกนี้ หรือที่เรียกกันว่า มนุษย์สมบัติ
- 2) ประโยชน์เบื้องหน้า (สัมปรายิกัตถุประโยชน์) หมายถึงประโยชน์ที่จะได้รับในชาติหน้า ภายหน้า เป็นสิ่งที่สามารถเกื้อกูลให้ชีวิตหลังความตายในโลกหน้าเป็นสุขได้ หรือที่เรียกกันว่า สวรรค์สมบัติ
- 3) ประโยชน์อย่างยิ่ง (ปรมาตถุประโยชน์) หมายถึงประโยชน์ยิ่งกว่าโลกนี้และโลกหน้าเป็นประโยชน์สูงสุด ได้แก่ การหลุดพ้นจากทุกข์ หรือนิพพานสมบัติ

ส่วนการจะได้รับประโยชน์ทั้ง 3 ไม่ว่าจะ เป็นประโยชน์ในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้าและประโยชน์อย่างยิ่งมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับระดับการปฏิบัติที่ทำได้น้อยต่างกันของแต่ละบุคคล

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม

พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางแห่งสัมพันธภาพของสมาชิกในชุมชน ที่มีต่ออำนาจอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความดีงามเป็นหลักปัจจุบันเป็นหลักป้องกันกฎเกณฑ์ และความเป็นระเบียบทางศีลธรรม พุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ของสังคมในชั้นอุดมการณ์ที่จะสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคม และเกิดขึ้นตามความต้องการของมนุษย์ พุทธศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมของมนุษย์เช่นเดียวกับสถาบันอื่น ๆ พุทธศาสนาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนทางอารมณ์ต่อศีลธรรม เช่น การสนับสนุนของพุทธศาสนาในข้อที่ห้ามต่าง ๆ หรือผลในทางการประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องบุญและบาปที่จะได้รับในชาติหน้า การมีส่วนร่วมในเรื่องของความเชื่อและพิธีกรรม ย่อมแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อสิ่งเคารพสักการะมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับคุณค่าของศีลธรรมของกลุ่มด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง คุณค่าทางศีลธรรมหรือจริยธรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากสิ่งที่มองไม่เห็น ย่อมก่อให้เกิดทบทวนปฏิบัติที่ศักดิ์สิทธิ์แก่มนุษย์ขึ้น (ชนิดา กล้วผิต, 2555: 102)

พุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม วัฒนธรรม ที่ไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ พระพุทธศาสนาจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม วัฒนธรรม และบุคลิกภาพ กิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ความเข้าใจในทางสุนทรียศาสตร์ การปฏิบัติทางการแพทย์ เหล่านี้จะหาความสมบูรณ์ไม่ได้ หากจะไม่นำอิทธิพลและผลที่ได้รับจากพุทธศาสนาเข้ามาพิจารณา ในสังคมที่เจริญแล้ว พุทธศาสนาจะสร้างทฤษฎีต่าง ๆ เพื่ออธิบายถึงที่อยู่ของมนุษย์ในจักรวาล พุทธศาสนาจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการควบคุมศีลธรรมและกำหนดระบบจริยธรรมที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ เช่น การพูดความจริง ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติที่เป็นธรรมต่อผู้อื่น รวมทั้งการประพฤติที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมของสังคม ยิ่งกว่านั้นในปัจจุบันยังมีแนวโน้มที่จะรวมหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม การมีศีลธรรมในการจัดสรรความร่ำรวย ยุติธรรมยิ่งขึ้น รัฐประศาสนนโยบายที่ถูกต้องและสัตย์ซื่อ มาตรฐานการอนามัยและความประพฤติของมนุษย์เหล่านี้ เข้าไว้ในอุดมการณ์ของพุทธศาสนา ยิ่งกว่านั้นการศึกษาในทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในภาระหน้าที่ของพุทธศาสนา ที่มีต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นอย่างมาก และให้ข้อสรุปว่าพุทธศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตมนุษย์ที่จะขาดเสียไม่ได้ อย่างไรก็ตามนอกจากความสำคัญดังกล่าวแล้ว พุทธศาสนายังอาจเป็นได้ทั้งผล อุปสรรค หรือส่วนนำแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีกด้วย

จากแนวคิดเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม สรุปได้ว่า ในการที่มีข้อห้ามต่าง ๆ หรือผลในการประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องบุญและบาป พุทธศาสนามีความสัมพันธ์อย่าง

ใกล้ชิดกับการควบคุมศีลธรรมและกำหนดจริยธรรมด้วยกฎเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรมของสังคม พุทธศาสนายังอาจเป็นไปได้ทั้งผล อุปสรรคหรือส่วนนำแห่งการเปลี่ยนแปลง

2.1..8 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธีวิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนดังกล่าวมีความชัดเจน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม “คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ” ที่ควรเร่งปลูกฝังประกอบด้วย

1. ความขยันคือความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อดทน ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กันการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จผู้ที่มีความขยันคือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรครักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ความประหยัดคือการรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อผู้ที่มีความประหยัดคือผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตนคิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อ เก็บออม ใช้น้ำใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. ความซื่อสัตย์คือประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติผู้ที่มีความซื่อสัตย์คือผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

4. ความมีวินัยคือการยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคมผู้ที่มีวินัยคือผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

5. ความสะอาดคือปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็นผู้ที่มีความสะอาดคือผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

6. ความสุภาพคือเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะผู้ที่มีความสุภาพคือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจเข้ม

ผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้มีการวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

7. ความสามัคคีคือความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอา รัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิดความ หลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้เรียกอีกอย่างว่า “ความสมานฉันท์” ผู้ที่มีความสามัคคีคือผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและ ผู้ตามที่ดีมีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและ ขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมความคิด ความ เชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8. ความมีน้ำใจคือความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความ ทุกข์สุขของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันผู้ที่มีน้ำใจคือผู้ให้และผู้อาสา ช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความ เดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วม สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรให้ปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการแก่เยาวชนไทย ด้วย การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบัน การศึกษา การปลูกฝังคุณธรรมจึงหมายถึง การจัดสภาพการ เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของการมีศีลธรรมและจริยธรรมในด้านต่าง ๆ และนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมที่ดึงมาพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงการฝึกฝนพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ตามหลักไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา หรืออีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญาไปพร้อมกัน โดยเน้นที่การพัฒนาปัญญาเป็นแกนหลัก สำคัญของกระบวนการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลาย ตามที่เป็นจริง สามารถเข้าใจเหตุปัจจัยและแก้ไขปัญหาได้ มีความประพฤติที่เป็นมาตรฐานในสังคม มี จิตใจที่ผ่องใส เบิกบาน เป็นอิสระทั้งภายนอกและภายใน ดับความทุกข์ ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับ ตน สามารถเป็นที่พึ่งให้กับตนเองได้คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการมีประโยชน์ต่อเด็กในการดำเนินชีวิต หมายถึง เรื่องของชีวิตที่เป็นอยู่ทั้งหมด ซึ่งทางพุทธศาสนาหมายถึงเรื่องต่าง ๆ 3 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องของความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อินทรีย์ ต่าง ๆ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย การเห็น การได้ยิน ฯลฯ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและ สิ่งแวดล้อมทางสังคม เรียกสั้น ๆ ว่า ศีล

2. เรื่องของจิตใจ เจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจ ที่จะทำให้เรามีพฤติกรรมต่าง ๆ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั้น ตามภาวะและคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตใจของเรา เรียกว่า สมาธิ

3. เรื่องของปัญญา ความรู้ ความคิด เป็นตัวชี้ทางว่าเราทำพฤติกรรมของเราไปตามความรู้ ความเข้าใจ และภายในขอบ เขตของความรู้ นั้น ซึ่งเรียกว่า ปัญญา ความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อกัน ระหว่างพฤติกรรม จิตใจ/อารมณ์ และปัญญา ซึ่งเป็นส่วนประกอบแห่งการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องของชีวิตของเรา จะแยกจากกันไม่ได้ รวมทั้งหมดเรียกว่า “จริยะ” ในชีวิตที่เป็นอยู่ เด็กย่อมต้องพบประสบการณ์ต่าง ๆ และต้องเจอสถานการณ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลาทุกวัน เมื่อเจอประสบการณ์ใหม่ เราก็ต้องเรียนรู้และต้องมีปฏิกิริยาตอบไป เมื่อมีสถานการณ์เกิดขึ้นใหม่ เราก็ต้องคิดว่าจะจัดการอย่างไร จะแก้ปัญหาอย่างไร นี่คือการศึกษ คุณธรรม จริยธรรม หรือการดำเนินชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่มีการศึกษา ดังนั้น ในการพัฒนามนุษย์ จึงเป็นการพัฒนาชีวิตที่ดำเนินไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน แยกจากกันไม่ได้ ดังนี้

1. พัฒนาด้านความสัมพันธ์ แบ่งเป็นพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ การพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงเจริญเติบโต สะอาด มีสุขภาพดี รู้จักเลือกเฟ้นบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์ รู้จักเลือกใช้อย่างรู้คุณค่า ประหยัด คิดก่อนใช้

2. พัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับเพื่อนมนุษย์ ตั้งแต่การอยู่ร่วมกันในครอบครัว มีวินัยในการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้

3. พัฒนาด้านจิตใจ เรื่องของคุณธรรม ความดี สมรรถภาพจิตใจ ความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสติ มีสมาธิ มีความสุข สดชื่น เบิกบาน สุขภาพเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุน ละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ มีน้ำใจ มีจิตใจกว้างขวาง เสียสละ โอบอ้อมอารี

4. พัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ การคิด เหตุผล เน้นการเรียนรู้ตรงตามความเป็นจริง และสามารถนำความรู้มาใช้ในการคิด แก้ปัญหา และดับทุกข์ได้ในที่สุด

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม สรุปได้ว่าคุณธรรมที่ควรเร่งปลูกฝังพัฒนาเยาวชนมี 8 ประการ คือ ความขยันตั้งใจทำงาน ความประหยัดรู้จักเก็บออม ความซื่อสัตย์ มีความจริงใจ ความมีวินัยอยู่ในระเบียบ ความสะอาดปราศจากความมัวหมองทั้งกายและใจ ความสุขภาพเรียบร้อยอ่อนโยน ความสามัคคีกลมเกลียวและความมีน้ำใจไม่เห็นแก่ตัว การปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการแก่เยาวชนไทย ด้วยการให้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบัน การศึกษาการพัฒนาคนตามหลักพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงการฝึกฝนพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ตามหลักไตรสิกขาอันประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา หรืออีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญาไปพร้อมกัน

2.1.8.1 หลักพุทธศาสนาว่าด้วย คุณธรรม จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมนั้นมีนักปรัชญานักการศึกษานักจิตวิทยาตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

1) คำว่า “คุณธรรม” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กิตติศักดิ์ สมอเชียว (2555: 13) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่าคุณธรรมหมายถึงสภาพนึกคิดในทางที่ดีงาม เชื่อในความบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นความประพฤติอันดีงามเหล่านี้ จะถูกบ่มเพาะและกล่อมเกลามาเป็นเวลานานทำให้เกิดเป็นความเคยชินที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของผู้ปฏิบัติ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติชอบด้วยกายวาจาและใจเป็นที่สบายใจต่อผู้พบเห็น

สิริวรรณ ศรีพหล (2550: 90) กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึงธรรมะที่เป็นคุณงามความดีสภาพที่เกื้อกูลสิ่งทีบุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์มากและเป็นสิ่งที่เป็คุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกันเพราะการเห็นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมเศรษฐกิจศอันประกอบด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา หรืออีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญาไปพร้อมกัน าสนาและการศึกษาของคนในสังคม

ธานินทร์ ภัยวิเชียร (2548: 1) กล่าวว่าว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีเราอาจกล่าวได้ว่า การที่จะวินิจฉัยว่าบุคคลใดมีคุณธรรมดีเด่นมากน้อยเพียงใดนั้นย่อมต้องพิจารณาโดยรวมว่าบุคคลนั้นมีอุปนิสัยและประพฤติปฏิบัติอย่างไรตรงตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมเพียงใดเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและสังคมอย่างไรและเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเพียงใด

ทิตินา แคมมณี (2546: 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรมหมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวธรรมอยู่ในจิตใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2542.) พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี เป็นสภาพคุณงามความดีทางความ ประพฤติและจิตใจ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 ความหมาย ได้แก่

ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ

การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ และอาจกล่าวได้ว่าคุณธรรม คือ จริยธรรมที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น การเป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ และ มีความรับผิดชอบ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ยุตโต) (2540: 14) ได้กล่าวว่าคุณธรรมเป็น ภาพของจิตใจกล่าวคือคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น

เมตตาคือความรักปรารถนาดี เป็นมิตร อยากให้ผู้อื่นมีความสุข

กรุณาคือความสงสารอยากช่วยเหลือผู้อื่นมีความสุข
 มุทิตาคือความพลอยยินดีพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่ประสบความสำเร็จให้มี
 ความสุขหรือก้าวหน้าในการทำสิ่งที่ดีงาม

อุเบกขาคือการวางตัววางใจเป็นกลาง เพื่อรักษาธรรมเมื่อผู้อื่นควรจะต้องรับผิดชอบ
 ต่อการกระทำของเขาตามเหตุและผล

จาคะคือความมีน้ำใจเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2539) ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม
 หมายถึง สิ่งที่คุณคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำ
 ที่เป็นประโยชน์ และความดีที่แท้จริงต่อสังคม อันได้แก่การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนา
 คุณธรรมนี้นับว่าเป็นค่านิยมเช่นกัน

ประภาศรี สีหอำไพ (2535) กล่าวว่าคุณธรรมหมายถึงหลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกผิด
 ชอบชั่วดีในทางกุศลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข
 ความยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดีคือความชื่นชมยกย่อง ในขณะที่การกระทำชั่วย่อม
 นำความเจ็บปวดมาให้ การเป็นผู้มีคุณธรรมคือการปฏิบัติตนในกรอบที่ดีงาม

พุทธศาสนิกชน (2505: 3) ได้ให้อรรถาธิบายคำว่า คุณธรรม ไว้ว่า คุณ หมายถึง ค่าที่มีอยู่ใน
 แต่ละสิ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย คือ ไม่ว่าจะทำให้จิตใจยินดีหรือ
 ยินร้าย ก็เรียกว่า “คุณ” ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมัน ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมาย 4 อย่าง คือ

ธรรมะ คือธรรมชาติ

ธรรมะ คือกฎของธรรมชาติที่เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้

ธรรมะ คือหน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ

ธรรมะ คือผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมี หรือใช้มันอย่าง

ถูกต้อง

จากคุณธรรม สรุปได้ว่าคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่กระทำออกมาทางกาย วาจาและจิตใจ โดยมี
 หลักประจำใจของความดี ความถูกต้อง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่มีเหตุแลผล ที่จะเกิด
 ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

2) คำว่า “จริยธรรม” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พิภพ วังเงิน (2546: 4) จริยธรรม คือกิจกรรมการประพฤติปฏิบัติที่สังคมปรารถนา
 เป็นแนวทางเพื่อบรรลุสภาพชีวิตที่ดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ (ทำ พูด คิด) เป็นไปในทางที่ดีและละ
 เว้นสิ่งที่ผิดต่อปทัสถานของสังคม (social Norm)

ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2544) กล่าวคำว่าจริยธรรม แยกออกเป็นจริย+ธรรมคำว่าจริยะหมายถึง
 ความประพฤติหรือกิจการที่ควรประพฤติส่วนคำว่าธรรมมีความหมายหลายอย่างเช่นคุณความดีหลักคำ

สอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น “จริยธรรม” จึงได้ความหมายตามตัวอักษรว่า “หลักความประพฤติ” หรือ “แนวทางของการประพฤติ”

บุญมี แท่นแก้ว (2541: 1) จริยธรรมหมายถึงธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ดั่งงามถูกต้อง อันเป็นสิ่งประสงค์ของสังคมและจริยธรรมจะมีได้จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา อันได้แก่ ศีล (Precept) อันหมายถึงหลักหรือกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติเพื่อตัดหรือฝึกหัดกายและวาจาให้เรียบร้อยให้เป็นปกติ กล่าวคือ จะพูดหรือทำอะไรให้เป็นไปตามธรรมชาติ อย่าให้ผิดปกติ (ผิดศีล) เช่น พูดให้ถูกต้องให้เป็นธรรม กระทำให้ถูกต้องให้เป็นธรรม เมื่อพูดหรือกระทำให้ถูกต้องและเป็นธรรม ย่อมมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อนดังกล่าว จึงเป็นผลของการมีศีลหรือเป็นผลของการมีคุณธรรมในจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมในจิตใจแล้วก็เป็นเหตุให้ประพฤติจริยธรรมได้ถูกต้อง ดังนั้นคุณธรรมและศีลจึงเป็นโครงสร้างของจริยธรรม

มัชฌิมา นิกาย (2541: 6) จริยธรรม คือ กฎเกณฑ์ความประพฤติที่มนุษย์ควรประพฤติ โดยได้จากหลักการทางศีลธรรม หลักปรัชญา วัฒนธรรม กฎหมายหรือจารีตประเพณี เพื่อเสริมสร้างมนุษยสมบัติที่มีอยู่แล้วในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติ เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม นอกจากนี้ จริยธรรมยังใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกความประพฤติ การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ด้วย ธรรมะ หมายถึง คำสั่งสอนในทางศาสนาที่มนุษย์นำมาเป็นสื่ออุปกรณ์ เพื่อเข้าไปสู่จุดหมายของชีวิตที่ถูกต้องดั่งงาม

ราชบัณฑิตยสถาน (2539: 216) จริยธรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

กิริติ บุญเจือ (2538: 4) จริยธรรม (Ethical Rules) คือประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติ

จริยธรรม แปลว่าธรรมสำหรับควบคุมความประพฤติ ความประพฤติของคนมี 3 ทาง (ชัยวัฒน์อภัยพัฒน์ และทวี ผลสมภพ, 2552: 29-30) คือ ทางกายทางวาจาและทางใจ

ความประพฤติทางกายวาจาและใจนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะดีและลักษณะชั่ว ความประพฤติจะดีหรือชั่วนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับมูลเหตุที่เป็นตัวการให้เกิดความประพฤติ มูลเหตุให้เกิดความประพฤติมี 2 ประการ คือ มูลเหตุดีและมูลเหตุชั่ว มูลเหตุดี เรียกว่า กุศลมูล แปลว่า รากเหง้าของกุศล หรือรากเหง้าของความฉลาด มีอยู่ 3 ประการ คือ อโลภะความไม่โลภ อโทสะความไม่โกรธ และอโมหะความไม่หลง ความประพฤติของคนเรา ถ้าตกอยู่ในอำนาจของความไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลงแล้ว กายวาจาใจก็จะปรากฏในทางไม่โลภไม่โกรธ และไม่หลง ผลของพฤติกรรมที่ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง คือ สุขกาย และสุขใจ มูลเหตุชั่วเรียกว่า อกุศลมูล แปลว่า รากเหง้าของอกุศลหรือรากเหง้าของความโง่ อกุศลมูลมีอยู่ 3 ประการ คือ โลภะเป็นความโลภ โทสะเป็นความโกรธและโมหะเป็นความหลง หรือความไม่รู้ความจริง ความประพฤติของคนถ้าตกอยู่ในอำนาจของความโลภ ความ

โกรธ และความหลง ภาย วาจา ใจ ก็จะปรากฏในทางโลก โกรธ และหลง ผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพราะความโลภ ความโกรธ และความหลง คือ ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ

ชีวิตทุกชีวิตต้องการความสุข ความสุขที่จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องกำจัดมูลเหตุแห่งความทุกข์ให้หมดไป เพื่อชี้แนะหนทางที่มนุษย์ประสงค์ พระพุทธเจ้าจึงเปิดเผยหลักการสำหรับปฏิบัติ เพื่อกำจัดความชั่วอันเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์ของชีวิตไว้ 3 ทาง คือ

1. ศีล เป็นข้อปฏิบัติกำจัดความชั่วทางกาย วาจา ซึ่งตกอยู่ใต้อิทธิพลของความโลภ ความโกรธ ซึ่งจัดเป็นความชั่วอย่างหยาบ

2. สมาธิ เป็นข้อปฏิบัติกำจัดความชั่วทางใจ ซึ่งเกิดเพราะความโลภ และความโกรธ ซึ่งจัดเป็นความชั่วอย่างกลาง

3. ปัญญา เป็นคุณธรรมที่กำจัดความหลงผิดซึ่งเป็นความชั่วอย่างละเอียด หลักปฏิบัติทั้ง 3 นี้ เป็นหลักการที่ให้ผลต่างกัน คือ ศีลเป็นข้อปฏิบัติที่ส่งผลให้เกิดความสงบสุขในด้านสังคม คนรักษาศีลอย่างเดียว อาจจะไม่ได้รับความสุขทางจิต เพราะจิตยังไม่ได้รับการอบรม ดังนั้น ผู้ที่หวังความสุขทางจิต จึงต้องทำจิตให้สงบจากกิเลส การทำจิตให้สงบจากกิเลส เรียกว่าสมาธิผู้ที่มีความสุขเพราะมีศีล และมีใจสงบเพราะมีสมาธิ ย่อมเป็นผู้มีความสุขทั้งกายและใจ แต่ยังคงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสารอันเป็นต้นเหตุให้เกิดความทุกข์ไม่รู้จักจบสิ้น เพราะฉะนั้นผู้ที่หวังความสุขนิรันดรจึงต้องอบรมปัญญาให้รู้ความจริงของชีวิต จึงจะพบกับความสุข ดังกล่าว

3) ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ประเวศ วะสี (อ้างถึงในจรัส ถาวร, 2549) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม คือ คุณสมบัติของความเป็นมนุษย์อันเป็นไปเพื่อความสุขของตนเองและการอยู่ร่วมกัน หรือศีลธรรม นอกจากนี้ยังกล่าวว่าคุณธรรมจริยธรรมคือการเป็นผู้มีใจสูง ไม่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว แสดงออกโดยการไม่เบียดเบียน มีความเมตตากรุณา มุ่งช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์

นภาพรณ เชียงใหม่ และคณะ(2547) ให้ความหมายคุณธรรมจริยธรรม (Ethics) ว่าเป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล การประพฤติธรรมและวิชาที่เกี่ยวกับการประพฤติธรรมจะต้องประพฤติอยู่ในกุศลธรรมเท่านั้น ส่วนที่เป็นอกุศลไม่เรียกว่าเป็นการประพฤติที่ถูกต้อง อันได้แก่ ศีลธรรมกฎเกณฑ์ความถูกต้อง หรือหลักธรรมคำสั่งสอนในศาสนาต่าง ๆ สิ่งที่จะเป็นจริยธรรม จริยศาสตร์ได้ที่สำคัญที่สุดคือคำสั่งสอนของศาสนา เพราะผู้ที่นับถือศาสนาย่อมถือว่าเป็นคนดีของสังคม เพราะศีลธรรมของศาสนาต่าง ๆ มีมาตรการของความประพฤติดีเป็นสากล แม้ว่าบางศาสนาจะสอนไม่เหมือนกันแต่จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ย่อมเหมือนกัน คือไม่ขัดกับมาตรการของความประพฤติที่ดีเป็นสากล ความประพฤติตามความเชื่อทางศาสนาของผู้ที่ปฏิบัติย่อมได้รับการยอมรับ ให้การ

ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลมีคุณค่าสูงขึ้น ลักษณะของคุณธรรมจริยธรรมเป็นลักษณะที่สมบูรณ์แบบสามารถตัดสินความดีความชั่วได้อย่างมีเหตุผล

จากความหมายของคุณธรรม จริยธรรม สรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรมเป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ เพื่อความสุขของตนเองและการอยู่ร่วมกัน เป็นคุณความดีงามในการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนในศาสนา

2.1.8.2 ความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2545) ได้ให้ความหมายว่าความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอน คุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งในการกระทำต่าง ๆ กล่าวโดยสรุป

คุณค่าที่ต้องการในทางจริยธรรมของหลักธรรมมีดังนี้

1. ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผลและมองเห็นการกระทำ และผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมกมาย ตื่นข่าวเช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์เป็นต้น
2. ให้เห็นว่า ผลสำเร็จที่ต้องการ จุดหมายที่ปรารถนา จะเข้าถึงหรือสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำคือจึงต้องพึ่งตนเองและทำความเพียรพยายาม และไม่คอยโชคชะตา ไม่หวังผลลบนันดาลหรือรอผลการเช่นสรวงอันวอน
3. ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะงดเว้นจากกรรมชั่ว และรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลทำความดีต่อเขา
4. ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติ ที่จะทำการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นไป โดยเท่าเทียมกันสามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้นไป ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดาและพรหมได้ทุก ๆ คน
5. ให้ถือว่าคุณธรรม ความสามารถ ความดีความชั่วที่ทำ ความประพฤติปฏิบัติเป็นเครื่องวัดความทรามหรือประเสริฐของมนุษย์ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติชั้นวรรณะ
6. ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียน และให้รู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผลไม่ควรเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานทุนเดิมของตนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงและวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต่อไปถูกต้อง
7. ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

จากความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สรุปได้ว่า ความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นผู้มีเหตุผล พึ่งพาตนเองได้ มีความรับผิดชอบ มีสิทธิหน้าที่ มีคุณธรรม รู้จักแก้ไขปรับปรุงและให้ความหวังในอนาคต ซึ่งความสำคัญของการปลูกฝังมีคุณค่าอย่างยิ่งในการกระทำต่าง ๆ ดังกล่าว

2.1.8.3 องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรม

กรมวิชาการ (2523) ได้ให้คำอธิบายว่า จริยธรรมของบุคคลประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ

1. ส่วนประกอบด้านความรู้ (Moral Reasoning) คือความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องด้วยการคิด

2. ส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) คือความพึงพอใจศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับนำจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3. ส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมแสดงออก (Moral Conduct) คือพฤติกรรมกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ เชื่อว่าอิทธิพลส่วนหนึ่งของการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมแบบใด จะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของส่วนประกอบทั้ง 2 ประการที่กล่าวข้างต้น และบางส่วนอาจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่นลักษณะทางจิตวิทยาบางประการของบุคคลนั้น ๆ หรือความรุนแรงของการบีบคั้นของสถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้นอีกด้วย เป็นต้น

จากองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม สรุปได้ว่า เป็นส่วนประกอบด้านความรู้ เข้าใจเหตุผลด้านอารมณ์ความรู้สึกเกิดความศรัทธาเลื่อมใสและด้านพฤติกรรมแสดงออก คือ การตัดสินใจกระทำถูกหรือผิด เกิดจากสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ

2.1.9 หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน

หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนประกอบด้วย (สุชาติ วงศ์สืบชาติ, 2559: 59-65)

1. พรหมวิหาร 4 พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) อธิบายความหมายว่า พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ ธรรมต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติดี จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ ได้แก่

1.1 เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เรามีความสุข มีจิตอันแผ่เมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

1.2 กรุณา ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้อง บำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

1.3 มุทิตา ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

1.4 อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัย

และปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบต่อคนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบต่อตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความสำเร็จของตน

2. สังคหัตถ์ 4 พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) อธิบายความหมายว่า สังคหัตถ์ 4 หมายถึง ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี หลักการสงเคราะห์ ได้แก่

2.1 ทาน การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

2.2 ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมชมชอบ

2.3 อัถถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

2.4 สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือทำตนเสมอดันเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมเนียมในแต่ละกรณี

3. หลักกฏธรรม 4 ปราภฏในปัญญาวุฑฒิสูตร หรือสูตรที่ว่าด้วยความเจริญด้วยปัญญา ความว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรม 4 ประการย่อมเป็นไปเพื่อความเจริญด้วย คือ

3.1 สัปปริสสังเสวะ การเสวนาสัตบุรุษ คือการมีศรัทธา มีครูอาจารย์ กัลยาณมิตร หรือการคบหาสัตบุรุษ ความสำคัญของกัลยาณมิตรปรากฏในกัลยาณมิตรสูตร ว่าด้วยกัลยาณมิตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อดวงอาทิตย์กำลังจะอุทัย ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อน เป็นบุพนิมิต ฉันท กัลยาณมิตรตตาก็เป็นต้นว่า เป็นบุพนิมิตเพื่อความเกิดขึ้นแห่งอริยมรรคมีองค์ 8 ฉันทนั้น เพราะเมื่อมีกัลยาณมิตรแล้ว กัลยาณมิตรก็จะแนะนำให้ได้ฟังธรรมต่อไป

3.2 สุตะ หรือ สัทธัมมัสสวนะ คือ การฟังธรรม การศึกษาเล่าเรียนธรรมเป็นบ่อเกิดของสุตมยปัญญา ดังพระพุทธพจน์ว่า ฟังด้วยดีย่อมปัญญา การฟังด้วยดี การสอบถามเป็นอาหารของปัญญา

3.3 โยนิโสมนสิการ การทำใจโดยแยบคาย การคิดพิจารณาทำความเข้าใจในเรื่องที่ได้ฟังได้เรียนมา เพื่อให้นำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ความสำคัญของโยนิโสมนสิการปรากฏในโยนิโสมนสิการสัมปทาสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลายเมื่อดวงอาทิตย์กำลังจะอุทัย ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อนเป็นบุพนิมิต ฉันท โยนิโสมนสิการสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการมนสิการโดยแยบคาย) ก็เป็นตัวนำเป็นบุพนิมิตเพื่อความเกิดขึ้นแห่งอริยมรรคมีองค์ 8 ฉันทนั้น”

3.4 ธัมมานุธัมมปฏิบัติ การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม คือการให้ทานใน ส่วนของคฤหัสถ์ ทำให้ทานมยปัญญา การรักษาศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 หรือศีล 227 ทำให้เกิดศีลมย ปัญญา การรักษาศีลมีประโยชน์เพื่อเป็นรากฐานแก่การเจริญสมณะและวิปัสสนาการเจริญสมณ กัมมัฏฐาน ทำให้บรรลุสมบัติ 8 ซึ่งแบ่งเป็น รูปฌาน 4 และอรุฌาน 4 เมื่อบรรลุฌานสมาบัติ 8 แล้ว ฝึกให้ชำนาญ เป็นบาทฐานทำให้เกิดอภิญญา 5 มีอิทธิวิธีแสดงฤทธิ์ได้ต่าง ๆ เป็นต้น

4. หลักอิทธิบาท 4 หลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติบรรลุถึงความสำเร็จทั้งในดำรงชีวิตและ การปฏิบัติงานต้องประกอบด้วยคุณสมบัติตามหลักอิทธิบาททั้ง 4 ประการ ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้าพระองค์ได้ทรงปฏิบัติมาด้วยพระองค์เองและได้ทรงตรัสสั่งสอนให้พุทธบริษัทได้รู้และ ปฏิบัติตามจนเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งและเห็นจริงตามคำสั่งสอนของพระองค์ ดังนั้นที่มาและ ความหมายของหลักอิทธิบาทจึงมีปรากฏตามในพุทธพจน์ อิทธิบาท 4 ได้แก่ ภิภษุในธรรมวินัยนี้

4.1 เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร

4.2 เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร

4.3 เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตสมาธิและปธานสังขาร

4.4 เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร

อิทธิบาทธรรม 4 อันพระผู้มีภาคผู้ทรงรู้อยู่ เห็นอยู่ ผู้เป็นพระอรหันต์ ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ ตรัสไว้ดีแล้ว มีอยู่แล อิทธิบาทธรรม 4 เป็นไฉน คือภิภษุในศาสนานี้ เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วย ฉันทสมาธิปธานสังขาร เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร เจริญอิทธิบาทอัน ประกอบด้วยจิตสมาธิและปธานสังขาร เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้

อิทธิบาทเป็นโพธิปักขัยธรรม คือ ธรรมเป็นฝักฝ่ายแห่งพระปัญญาเครื่องตรัสรู้ชอบพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า 37 ประการ คือ สติปัญญา 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 อริยมรรคมีองค์ 8 ก่อนแต่จะตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ พระองค์เจริญโพธิปักขัยธรรม 37 ประการเหล่านี้ไปตามลำดับกลับไปกลับมา จึงได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระสัมมาสัม พระศาสดาเอกในโลก

อิทธิบาทธรรม 4 ประการเหล่านี้ แม้จะจัดอยู่ในฝ่ายโพธิปักขัยธรรมส่วนหนึ่งก็ตามพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ตรัสว่า อันภิภษุทั้งหลายควรอบรม ควรเจริญ คือเจริญจนคุ้น ควรคบ อิทธิบาทจน ขุ่น จนอิทธิบาทเป็นดุจเพื่อนประจำจิต อบรมอิทธิบาทให้มีขึ้นให้เจริญขึ้น ทำให้มากให้มีอิทธิบาท มาก ๆ ให้มีอิทธิบาทเป็นอารมณ์ ให้มีอิทธิบาทเป็นยานพาหนะไปไหนไปด้วย อิทธิบาทมีอิทธิบาท เป็นไปข้างหน้า ให้อิทธิบาทตั้งอยู่ที่จิต ทำอิทธิบาทให้เป็นพื้นฐานของใจ เจริญอิทธิบาทจนจิตไม่ฟุ้ง ซ่าน สั่งสมอบรมอิทธิบาทให้เกิดทีละน้อย ๆ ทุกวัน ๆ เหมือนการสั่งสมทรัพย์ฝากออมสินฉะนั้น ตลอดทั้งเต็มใจอบรมให้มีขึ้นทำตัวเอง

เมื่อภิกษุเจริญอิทธิบาท 4 ประการเหล่านี้เสมอ ๆ แล้ว อกุศลบาปธรรมที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิด อกุศลบาปธรรมที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไป กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดก็เกิดเรียกว่า ฉันทะสมาธิ คือ สมาธิที่อาศัยความพอใจเกิดขึ้น วิริยสมาธิ คือสมาธิที่อาศัยความเพียรเกิดขึ้น จิตสมาธิ คือสมาธิที่อาศัยจิตฝึกฝนเกิดขึ้น วิมังสาสมาธิ คือ สมาธิที่อาศัยวิมังสาเกิดขึ้นและปธานสังขาร คือการประกอบความเพียรอันให้สำเร็จกิจที่ประสงค์

อิทธิบาทธรรม 4 ประการเหล่านี้แล อันภิกษุควรเจริญเพื่อรู้ทั่วถึงเพื่อรู้เพื่อหมดเกลี้ยง เพื่อละเพื่อทิ้ง เพื่อหาย เพื่อดับ เพื่อสละ เพื่อละทิ้งเสียซึ่งราคะ ความกำหนัด โทสะ ความคิดร้าย โมหะ ความหลง โกรธ ความโกรธ อุปนาหะ ความผูกโกรธ มกขะ ความลบหลู่คุณท่าน ปลาสะ ตีเสมอ อิสสา ริษยา มัจฉริยะ ตระหนี่ มายา เจ้าเล่ห์ สาถะยะ โอ้อวด ถัมภะ หัวดี้อ สारัมภะ แข่งดี มานะ ถือตัว อติมานะ ดูหมิ่นท่าน ทมะ มัวเมา ปมาทะ ประมาท

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2545) ได้อธิบายรูปแบบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้

1. ฉันทะ ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมายพูดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่า ความรักใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นจุดหมายของสิ่งที่กระทำหรือซึ่งจะเข้าถึงได้ด้วยการกระทำนั้น อยากให้สิ่งนั้น ๆ เข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ดี ที่งดงามที่ประณีตที่สมบูรณ์ที่สุดของมัน หรืออยากให้ภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้นเกิดมีเป็นจริงขึ้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น

2. วิริยะ ความเพียร ได้แก่ ความอาจหาญ แก่กล้า บากบั่น ใจสู้ไม่ย่อท้อไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยิวว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนัก มีอุปสรรคมากหรืออาจใช้เวลายาวนานเท่านี้ปี เท่านี้เดือน เขาก็ไม่ทอดถอย กลับเห็นเป็นสิ่งที่ท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ

3. จิตตะ ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อ ฝ่าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้า ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่น ๆ ใครพูดอะไรเรื่องอื่น ๆ จะไม่สนใจ แต่ถ้าพูดงานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันที บางทีจะทำเรื่องนั้นงานนั้นขลุกข่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืนไม่เอาใจใส่ร่างกาย การแต่งเนื้อแต่งตัวอะไรจะเกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ ๆ บางทีก็ไม่รู้ตัว ทำจนลึมนวลลึมนวล ลึมนวลลึมนวล ความมีใจจดจ่อฝักใฝ่เช่นนี้ ย่อมทำให้สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่ แนบสนิทในกิจที่ทำ มีกำลังมาเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็นจิตสมาธิ พร้อมนั้นก็เกิดความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

4. วิมังสา ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อน เกินเลยบกพร่องหรือขัดข้องเป็นต้นในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและ

คิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง ข้อนี้เป็นการใช้ปัญญาชักนำสมาธิ ซึ่งจะเห็นได้ไม่ยาก คนมีวิมมังสาชอบคิดค้นหาเหตุผลชอบสอบสวนทดลอง เมื่อทำอะไร ก็คิดพิจารณาทดสอบไป เช่น คิดว่าผลนี้เกิดจากเหตุอะไร ทำไม่จึงเป็นอย่างนี้ ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเหล่านี้เท่านั้น ถ้าองค์ประกอบนี้ออกเสียจะเป็นอย่างไร ถ้าเพิ่มองค์ประกอบนี้เข้าไปแทนจะเกิดผลอย่างนี้ ลองเปลี่ยนองค์ประกอบนั้นแล้ว ไม่เกิดผลอย่างที่คาดหมาย เป็นเพราะอะไรจะแก้ไขที่จุดนั้น

จากหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน สรุปได้ว่าเป็น การนำเอาหลักธรรมทาง 1. ด้านพรหมวิหาร 4 คือหลักความประพฤติที่ใช้การดำเนินชีวิตได้แก่ ความมีเมตตารักใคร่ ความกรุณา สงสาร มุทิตามีความยินดีและอุเบกขากการวางตัวเป็นกลาง 2. สังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว ได้แก่ ทาน คือการให้ ปิยวาจา คือการพูดจาไพเราะ อตถจริย คือความประพฤติเหมาะสม และ สมานัตตตา คือทำตนเสมอต้นเสมอปลาย 3. หลักอุทฺธมธรรม 4 ความเจริญด้วยปัญญา ได้แก่ สปัปฺริสสังเสวะการมีศรัทธา มีครูอาจารย์ กัลยาณมิตรหรือการคบหา สุตะการฟังธรรม โยนิโสมนสิการเป็นการทำความเข้าใจ ธรรมานุธรรมปฏิบัติเป็นการให้ทาน และหลักธรรมทางด้านอิทธิบาท 4 เพื่อนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานได้แก่ ฉันทะคือความพอใจ วิริยะความเพียร จิตตะความเอาใจใส่ วิมังสาการใช้ปัญญา

2.1.10 การแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ปรากฏอยู่ในคำสอนของพุทธทาสภิกขุ

พุทธทาสภิกขุได้รับการยกย่องว่าเป็นนักปฏิรูปคำสอนในพระพุทฺธศาสนาที่มีชื่อเสียงท่านได้ก่อตั้งสวนโมกขพลารามขึ้นมาเพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและเผยแผ่พระพุทฺธศาสนาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นจากทุกข์ผลงาที่เป็นคำสอนด้านการแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตของท่านนั้นสามารถนำไปใช้ในการช่วยให้สังคมมีความสุขแนะนำแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างสมบูรณ์และสิ่งที่ท่านเน้นในการสอนเพื่อแนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิตนั้นเป็นเรื่องของแก่นพุทฺธศาสนาเพื่อให้คนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อแก้ปัญหาชีวิตและปัญหาสังคมท่านเป็นต้นแบบในการช่วยเหลือสังคมเกี่ยวกับปัญหาด้านจิตวิญญาณและส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของบุคคลทั่วไปอย่างจริงจังเพื่อให้สามารถนำธรรมะไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตได้ บทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของท่าน ในการช่วยเหลือบุคคลในสังคมให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขนั้นปรากฏในคำสอน ในเรื่องหน้าที่ของบุคคลระดับ เด็ก นักศึกษา การแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (สมเจตน์ ผิวทองงาม , 2557: 175-180)

1) เด็กพุทธทาสภิกขุให้ความสำคัญกับเด็กเป็นอย่างมากท่านเชื่อว่า “เด็ก ๆ ทั้งหลาย (เยาวชน) เป็นผู้สร้างโลกในอนาคต” ผลงานด้านปาฐกถาธรรมและการเขียนวรรณกรรมของท่านพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับเยาวชนไว้มากมายเช่นชุดธรรมโฆษณชุดเยาวชนกับศีลธรรมซึ่งพูดถึงเกี่ยวกับเรื่องของเยาวชนล้วน ๆ โดยกล่าวถึงปัญหาของเยาวชนความสำคัญของเยาวชนการสร้างเยาวชนในปัจจุบันและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนเป็นต้นท่านได้พูดถึงเยาวชนในทุกมิติทั้งในสภาพปัญหาความเป็น

จริงที่เกิดขึ้นกับเยาวชนตลอดจนการแนะนำถึงสิ่งที่ควรนำมาใช้เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีความสมบูรณ์แบบนั้นคือเรื่องศีลธรรมพุทธทาสภิกขุกล่าวถึงสภาพปัญหาของเด็กไว้ว่าปัญหาของเด็กคือเด็กยังรู้จักตัวเองน้อยเกินไปกล่าวคือไม่รู้ว่าชีวิตของตนเองมาจากใครเป็นต้นและเมื่อรู้จักตัวเองน้อยเกินไป ซึ่งแม้แต่บุญคุณของพ่อแม่ก็ไม่รู้จักแล้วจะรู้จักตัวเองได้อย่างไรปัญหาเหล่านี้ล้วนมีสาเหตุมาจากสาเหตุหลัก ๆ 3 ประการคือ (1) เยาวชนไม่ได้รับสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง (2) เยาวชนไม่ได้รับการศึกษาอบรมที่ถูกต้องและ (3) เยาวชนไม่ได้รับความร่วมมือหรือโอกาสที่ถูกต้องดังนั้นในการแนะนำทางการดำเนินชีวิตที่ดีสำหรับเด็กนั้นพุทธทาสภิกขุ (2552 - 2553 : 97 - 102) จึงเน้นหนักในเรื่องของการมีศีลธรรมโดยเชื่อว่าศีลธรรมเป็นหัวใจของศาสนาทุกศาสนาในโลกที่เหมาะสมแก่พวกเขาเด็กที่จะร่วมกันสร้างโลกศีลธรรมสำหรับให้เด็กประพฤติปฏิบัติตามแล้วจะเกิดเป็นผลดีแก่เด็กสามารถสรุปได้ 3 ประการคือ (1) รักผู้อื่นเพราะการรักผู้อื่นจะทำให้หมดความเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นสิ่งเลวร้ายในการทำลายโลกโลกกำลังเลวร้ายมีแต่ความเห็นแก่ตัวของแต่ละคน(2) การบังคับจิตของตนคือบังคับความรู้สึกควบคุมความรู้สึกของตนไม่ให้เกิดความโลภความโกรธและความใคร่กำหนดถ้าคนบังคับจิตหรือบังคับตัวเองได้ก็จะมีแต่ความมั่งคั่งความถูกต้องความเป็นระเบียบเรียบร้อยซึ่งเป็นลักษณะแห่งโลกพระศรีอาริยมตไตรยและ (3) ให้เด็กถือหลักว่าการงานนั้นเป็นการปฏิบัติธรรมคำว่าธรรมนั้นหมายถึงหน้าที่ของมนุษย์มนุษย์มีหน้าที่หน้าที่นั้นมีอยู่ตามธรรมชาติมีหน้าที่รักษาตัวเองให้รอดและมีหน้าที่ทำตัวเองให้เจริญสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุดที่มนุษย์ควรจะทำได้เมื่อเราทำหน้าที่ก็คือการปฏิบัติธรรมทำให้มีธรรมะในตัวทำให้ยกมือไหว้ตัวเองได้นอกจากที่กล่าวแล้วพุทธทาสภิกขุ (2537: 29) ยังได้แนะนำในเรื่องการแก้ปัญหาวัยรุ่นให้หมดไปโดยแนะนำให้วัยรุ่นบังคับตัวเองให้มีสัจจะคือจริงใจที่จะทำให้ดีมีหะคือบังคับตัวเองให้ทำให้ดีมีขันติคืออดทนเมื่อจะต้องอดทนทำดีและมีจาคะคือละสิ่งเลว ๆ ออกไปเสียจากตัวเองถ้าวัยรุ่นบังคับตัวเองได้ก็จะมีดีทั้ง 5 อย่างคือเป็นลูกที่ดีของบิดามารดาเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและเป็นสาวกที่ดีของพระพุทธเจ้าแต่ถ้าวัยรุ่นบังคับตัวเองไม่ได้ดีทั้ง 5 อย่างดังกล่าวก็จะไม่เกิดขึ้น(สมเจตน์ ฌิวทองงาม , 2557: 181-182)

2) นักศึกษาพุทธทาสภิกขุได้แนะนำหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาไว้ว่าชีวิตนักศึกษาที่แท้จริงจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ใกล้ชิดบรมธรรมยิ่งขึ้นคือให้เป็นตัวของตัวเองโดยธรรมไม่ใช่เป็นโดยกิเลสโดยมานะทิฏฐิหรือเป็นตัวของความละเมอเพ้อฝันไปตามความนิยมของชาวโลกหรือของแผนการศึกษาของชาวโลกที่หลับตาเดินไปไหนก็ไม่รู้ไม่ไปสู่จุดบรมธรรม ชีวิตประจำวันของนักศึกษาจะต้องเต็มเต็มอยู่ด้วยการศึกษา 4 อย่างคือพุทธศึกษาจริยศึกษาพลศึกษาและหัตถศึกษา และจะต้องถูกต้องด้วยอย่างเช่นเรื่องพุทธศึกษาวิชาอาชีพเป็นพุทธศึกษาให้พุทธศึกษาเป็นแสงสว่างของชีวิตตลอดชีวิตจึงจะถูกต้องและความถูกต้องนั้นต้องอยู่ในรูปของระบบหนึ่งที่เรียกว่ากินอยู่อย่างต่ำ (Plain Living) และมุ่งกระทำอย่างสูง (High Thinking) คำว่ากินอยู่อย่างต่ำหมายถึงกินอยู่พอดี

เช่นกินข้าวจานแหมวอาบน้ำในคูเป็นต้นการกินอยู่อย่างต่ำอย่างง่ายนี้เพื่อไม่ให้โอกาสแก่กิเลสเหล่านั้นเอง ส่วนคำว่ามุ่งกระทำอย่างสูงนั้นหมายถึงมุ่งหมายสูงมุ่งถึงบรมธรรมบรมธรรมเป็นสิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะได้รับคือหมดตัวกูไม่มีตัวกูเมื่อหมดตัวกูแล้วก็จะทำอะไรได้ทุกอย่างที่เป็นบรมธรรมมีความสุขเต็มที่มีความเต็มเปี่ยมของความเป็นมนุษย์ซึ่งทำหน้าที่เพียงเพื่อหน้าที่และสุดท้ายมีความรักสากลได้จริง (พุทธทาสภิกขุ, 2521: 66 - 69) ดังนั้นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่แล้วหน้าที่นี้ก็ต้องเป็นความถูกต้องบริสุทธิ์ไม่ใช่ความเห็นแก่ตัวการศึกษาจึงต้องเป็นการศึกษาที่ถูกต้องให้มีพุทธปัญญาที่ถูกต้องจริยศึกษาที่ถูกต้องพลศึกษาที่ถูกต้องหัตถศึกษาที่ถูกต้องนั่นคือหน้าที่ทุกคนมีหน้าที่แต่เพียงทำหน้าที่ให้ถูกต้องสิ่งต่าง ๆ ก็จะเป็นไปเองแล้วก็ต้องทำต่อไปเพื่อให้ได้สิ่งสูงสุดไม่ใช่ทำทุกอย่างเพื่อเงินแล้วเอาเงินมาหาความสุขทางเนื้อทางหนังเหมือนความไฝ่ฝันของคนหนุ่มสาวสมัยนี้ทั้งที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยหรือไม่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยก็ตามเพราะถูกการศึกษาของโลกแบบผิด ๆ ชักจูงไปผิด ๆ จึงกลายเป็นผู้บูชาในเรื่องของวัตถุนิยม(สมเจตน์ ฝิวทองงาม, 2557: 183)

จากการแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ปรากฏอยู่ในคำสอนของพุทธทาสภิกขุ สรุปได้ว่าแนวทางการดำเนินชีวิตมีรายละเอียดคือ 1 เด็กเป็นผู้สร้างโลก ปัญหาของเยาวชนมีสาเหตุจาก ไม่ได้รับสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ไม่ได้รับการศึกษาอบรมที่ถูกต้องและไม่ได้รับความร่วมมือหรือโอกาสที่ถูกต้อง การแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีคือ รักผู้อื่น ควบคุมจิตของตนและการทำหน้าที่คือ การปฏิบัติธรรมเหมือนการทำงาน 2. นักศึกษาจะต้องเติมเต็มด้วยการศึกษา 4 อย่าง คือ พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษาและหัตถศึกษาอย่างถูกต้อง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธรรมนิศย์บ้านพวน (2559) การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คนผลวิจัยพบว่า

1. การศึกษาคุณธรรมของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความขยันตามอันดับ
2. การศึกษาคุณธรรมของนักเรียน จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านความประหยัด ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ3. การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความขยัน ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาดด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .054. การศึกษาคุณธรรมของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพทางครอบครัวโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

เดชา จันทศักดิ์ (2559: 1109) การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีอยู่ 11 ด้าน คือ 1.ด้านใฝ่เรียนรู้ใฝ่เรียน 2. ด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบ 3. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4. ด้านความอดทนอดกลั้น 5. ด้านความกตัญญูทศเวทิต 6. ด้านการอดออมและด้านความประหยัด 7. ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ 8. ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีเหตุผล 9. ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 10. ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีเงื่อนไขความรู้ 11.ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีเงื่อนไขคุณธรรมกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน275 คนผลการศึกษาพบว่านิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีคุณธรรม จริยธรรมตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในระดับมากทุกด้าน

กนกรัตน์ พิสมัย และ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558: 575) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร ประชากรคือ นักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2557 ที่นับถือศาสนาพุทธ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 580 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลของการวิจัยพบว่า 1.นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติมากที่สุด 4 ด้าน คือด้านการเรียนด้านการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้านการแก้ปัญหาและด้านใช้จ่าย 2.ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันไปปฏิบัติมากที่สุดคือต้องการมีอนาคตที่ดีและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานต้องการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้และมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการมีเหตุผลในการแก้ปัญหาและต้องการมีวิธีการวางแผนการใช้จ่ายและปัจจัยที่ทำให้นักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันไปปฏิบัติค่อนข้างน้อยคือเหนื่อยล้าต่อการเรียนไม่มีสมาธิโลกส่วนตัวสูงและเป็นคนเก็บตัวแก้ปัญหาตามความรู้สึกไม่มีแบบแผนในการแก้ปัญหาและมีความต้องการอยากได้สิ่งของมากกว่าการใช้ประโยชน์และแนวทางของผู้ที่นำไปใช้มากในอนาคตคือยังคงใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตและส่วนผู้ที่นำไปใช้ค่อนข้างน้อยจะนำหลักธรรมไปใช้มากยิ่งขึ้น

ศิริพร พรหมมิ (2558) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือครูจำนวน55คนผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านการเรียนการสอนในห้องเรียนด้านการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมนอกห้องเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์ (2557: 32-33) แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนต้องใช้หลักสอนเชิงบูรณาการวิชาสาขาต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยง

การที่นักศึกษาจะสามารถใช้จริยธรรมได้อย่างถูกต้องในสังคมต่อไปได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจโลกสังคมและชีวิต เพื่อที่จะไม่ทำร้ายผู้อื่นดังนั้นนักศึกษาจึงต้องมีความเข้าใจในศาสตร์ต่าง ๆ ด้วย โดยมีการศึกษาเชิงบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เมื่อจบการศึกษาออกไปสิ่งที่ศึกษา สอดแทรกไว้ในทุก ๆ เนื้อหาวิชาผนวกกับภาคการปฏิบัติที่ได้ฝึกค้นหากรณีศึกษาที่เป็นตัวอย่างมา นำเสนอในชั้นเรียน จะทำให้นักศึกษามีความคุ้นเคยและสามารถนำเอาความรู้หลักการทฤษฎีทั้งหลายไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและชีวิตการทำงานได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษาให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงานเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

วินัย หมั่นรักษ์ และ นพรัตน์ ชัยเรือง (2557: 53) ศึกษาคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชกลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน และกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการจำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักศึกษาจำนวน 1 คน ครูหัวหน้างานกิจกรรมนักศึกษาจำนวน 1 คน ครูหัวหน้าแผนกวิชา จำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาที่เรียนในประเภทวิชาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สำคัญ คือ
 - 1) ส่งเสริมระเบียบวินัยในการเข้าแถว การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบ
 - 2) มอบหมายหน้าที่ที่แสดงความรับผิดชอบของนักศึกษาอย่างจริงจังและชัดเจน
 - 3) จัดกิจกรรมเพื่อยกย่องนักศึกษาที่มีความซื่อสัตย์ให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น
 - 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักเสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวม
 - 5) ฝึกให้นักศึกษามีความอดทน อดกลั้น โดยบูรณาการกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม
 - 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมเรื่องมารยาทไทยให้นักศึกษาทุกชั้นปี และ
 - 7) สอนให้นักศึกษารู้จักสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณโดยบูรณาการกับการเรียนการสอน

สมพิศ เกิดนวล (2557: 1463) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนชุมชนบ้านไม้งามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารครู ตัวแทนผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา กรรมการสภานักเรียน โรงเรียนบ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต1 และผู้นำท้องถิ่น รวมจำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพคุณธรรมของนักเรียนคือด้านการมีจิตสำนึกดี ประพฤติดี โดยรวมสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด คือ

นักเรียนมีความขยัน อดทน มานะ อุตสาหะในการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ 2. ปัญหาคุณธรรมของนักเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีจิตสำนึกดี ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อยด้านสุขภาพดีทั้งกายใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนรู้จักหาความสุขให้แก่ตนเองได้อย่างเหมาะสม เช่น การออกกำลังกายทำให้มีสุขภาพที่ดีที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก 3. แนวทางพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน ได้แก่ ควรจัดกิจกรรม กีฬา และดนตรีเพื่อดำเนินเสพติดให้นักเรียน ควรจัดกิจกรรมในส่วนงานอนามัยนักเรียนให้นักเรียนมีนิสัยรักความสะอาด ดูแลร่างกาย ดูแลห้องเรียน ควรจัดอบรมให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับสุขอนามัย เป็นต้น

มนตรี อินตา (2556: 1) พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเมตตากรุณา ด้านสัมมาอาชีวะ ด้านสัจจะ ด้านสติปัญญะและด้านกามสังวร ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้นปี ผลการเรียน สถานภาพครอบครัวและอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมต่างกัน โดยภาพรวม

ชนิดา กลัวผิด (2555: 97) การรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีต่อการนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีต่อการนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิตโดยเฉลี่ยเห็นด้วยกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและความรู้สึก ($X = 4.10$, $SD = 0.59$) เห็นด้วยกับการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ ($X = 4.29$, $SD = 0.54$) และการยอมรับในการนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต ($X = 4.12$, $SD = 0.59$) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาพบว่า คณะที่ศึกษามีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่เพศอายุและระดับการศึกษาไม่มีผลการรับรู้และพฤติกรรมอื่น ๆ โดยสรุปพบว่าการนำหลักธรรมมาทางพระพุทธศาสนานำมาใช้ประโยชน์ให้กับสถานการณ์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงหากนำมาใช้กันอย่างจริงจังจะทำให้ผู้ปฏิบัติตามได้พบความสุขความเจริญ

ประโชติ จันทวิมล (2555: 116-117) การศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 291 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัย และด้านความซื่อสัตย์ 2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็

พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.053 แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว

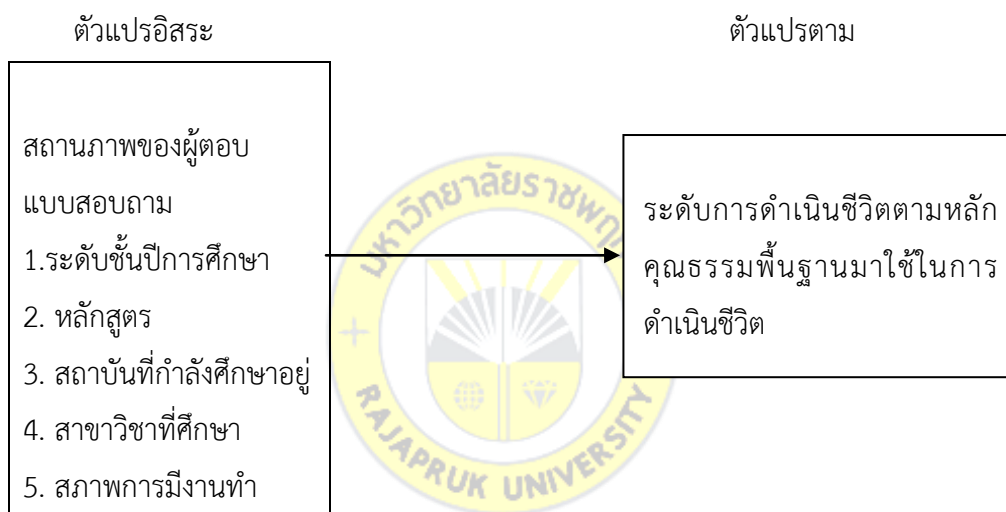
สิทธิศักดิ์ แก้วทา (2555: 49) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูหัวหน้างานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านบุคลากร อันดับรองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามลำดับ 2. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร มีดังนี้คือ 1) ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า สถานศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการประจำปีให้เพียงพอ และจัดทำแผนงบประมาณอย่างเหมาะสม ขอสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเสนอเป็นโครงการร่วม 2) ด้านบุคลากรพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรม และต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรม 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พบว่า สถานศึกษาต้องมีแผนงาน โครงการเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ให้ชัดเจน เหมาะสม

อาจริยพงษ์ คำตัน (2554: ง) ศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่มีเพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอยู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นและครอบครัวที่ต่างกัน มีระดับปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านสังคม ด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาและด้านด้านการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสามารถร่วมกันทำนายผลปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ร้อยละ 13.1 4) แนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์มี 5 แนวทาง คือ 1. การพัฒนา

ด้วยกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน 2. การพัฒนาด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี 3. การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 4. การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และ 5. การพัฒนาด้วยการสร้างความมีส่วนร่วม

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการนำหลักคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่ควรได้รับการปลูกฝังเป็นพิเศษเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเยาวชนได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว การนำเอาหลักคุณธรรม จริยธรรมมาประยุกต์ใช้สามารถนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ระดับปริญญาตรี จำนวน 1,254 คน และนักศึกษากลุ่มบริหารธุรกิจและบัญชีของสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 1,419 คน รวม 2,673 คน (งานทะเบียน, 2560) การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่แสดงขนาดของกลุ่มที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 353 คน

ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนโดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane จากสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร สถาบันละไม่ต่ำกว่า 13% เพื่อเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้จากนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จำนวน 166 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรจำนวน 187 คน รวม 353 คน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	1,254	166
วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	615	81
วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจ	471	62
วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรีย่าน	333	44
รวม	2,673	353

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้นคือ สถานภาพของนิสิตและนักศึกษา ได้แก่ ระดับชั้นการศึกษา หลักสูตร สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษา สภาพการมีงานทำ

3.2.2 ตัวแปรตามคือ การนำคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิต

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร

แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับชั้นปีการศึกษา หลักสูตร สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษาและสภาพการมีงานทำ เป็นการตรวจสอบรายการ (Check-list) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรมีจำนวน 90 ข้อ แต่ละข้อกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนิสิตและนักศึกษาต่อดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตร วัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต(Likerts) หาคุณภาพของเครื่องมือโดยหาความตรง (Validity) โดยอาศัยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสม ให้ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาและเพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา และถูกต้องในสำนวนภาษาที่ใช้ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item - Objective Concurrence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOCเท่ากับ 0.88 และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่นอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมเพราะมีความเที่ยงมากกว่า 0.7 ขึ้นไปและนำเครื่องมือเสนอผ่านที่ปรึกษาเพื่ออนุมัติการเก็บข้อมูลจริง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในส่วนของ มหาวิทยาลัยราชภัฏผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนในการแจกแบบสอบถามระหว่างวันที่ 4-10 มกราคม 2561 การตอบแบบสอบถามระหว่างวันที่ 11- 31 มกราคม 2561 และเก็บแบบสอบถามระหว่างวันที่ 1-15 กุมภาพันธ์ 2561 ส่วนวิทยาลัยเทคโนโลยีของสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรได้ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้สอนในการแจกแบบสอบถาม ดังนี้ วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วันที่ 8 มกราคม 2561 วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจ วันที่ 9 มกราคม 2561 วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน วันที่ 10 มกราคม 2561การตอบแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามของสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ระหว่างวันที่ถึงวันที่ 11 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2561 จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิจัยต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการประมวลผลและการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติดังนี้

1) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายถึงการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน

2) การศึกษาระดับของการดำเนินชีวิต โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่ออธิบายระดับในการดำเนินชีวิตคือ มาก ปานกลางและน้อย

3) การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพนิสิต และนักศึกษา ดังนี้

3.1) ใช้ t- test เมื่อจำแนกตามหลักสูตร

3.2) ใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (ANOVA) เมื่อจำแนกตามระดับชั้น ปีการศึกษา สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษา และสภาพการมีงานทำ

3.3) ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรจำนวน 353 คน นำเสนอเพื่อศึกษาระดับของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาจำแนกตามสถานภาพ

ผลการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ประกอบด้วย ระดับชั้นปีการศึกษา หลักสูตร สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษา สภาพการมีงานทำปรากฏดังตารางดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับชั้นปีการศึกษา		
1. ปวส. ปีที่ 2	187	53.00
2. ปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 2	34	9.60
3. ปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 4	23	6.50
4. เทียบโอน ชั้นปีที่ 2	109	30.90
รวม	353	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
2.หลักสูตร		
1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	187	53.00
2. ปริญญาตรี	166	47.00
รวม	353	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 353 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คิดเป็นร้อยละ 53.00 หลักสูตรที่ศึกษาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คิดเป็นร้อยละ 53.00 สถาบันที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 46.50 สาขาวิชาที่ศึกษามากที่สุดเป็นสาขาการตลาด คิดเป็นร้อยละ 27.50 และสภาพการมีงานทำส่วนใหญ่ยังไม่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 43.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร โดยรวมและเป็นรายด้าน โดยวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Stand Deviation) ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรโดยรวมและเป็นรายด้าน

ด้านที่	รายการประเมิน/ด้าน	ระดับปฏิบัติการ			
		\bar{x}	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านความขยัน	3.98	.44	มาก	8
2	ด้านความประหยัด	4.01	.48	มาก	7
3	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.32	.48	มาก	3
4	ด้านความมีระเบียบวินัย	4.26	.44	มาก	5
5	ด้านความสุภาพ	4.32	.45	มาก	2
6	ด้านความสะอาด	4.29	.46	มาก	4
7	ด้านความสามัคคี	4.32	.44	.มาก	1
8	ด้านความมีน้ำใจ	4.26	.47	มาก	6
	รวม	4.22	.35	.มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98-4.32) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความสามัคคี รองลงมาคือ ด้านความสะอาด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัดและด้านความขยัน

ตารางที่ 4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์และนักศึกษาศาสนาในเครือตั้งตรงจิตร ด้านความขยันเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับ	อันดับที่ปฏิบัติการ
1. มาสถาบันการศึกษาและการเข้าเรียนตรงตามเวลาทุกวัน	3.88	.68	มาก	10
2. มีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน	4.02	.66	มาก	7
3. เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สม่ำเสมอ	4.06	.69	มาก	4
4. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการศึกษาทุกวิชา แม้จะมีบางวิชาที่ไม่ชอบ	3.92	.71	มาก	9
5. เมื่อมีปัญหาจะไม่ยอมแพ้หรือมีความย่อท้อ	4.08	.70	มาก.	3
6. กล้าเผชิญกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น	4.05	.64	มาก	5
7. มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	4.18	.66	มาก	2
8. มีความอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน	4.19	.66	มาก	1
9. มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังจนงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด	4.05	.68	มาก	5
10. สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนเกิดผลสำเร็จ	3.97	.68	มาก	8
11. ทบทวนบทเรียนที่ยาก ซ้ำ ๆ จนเกิดความเข้าใจ	3.73	.72	มาก	13
12. เมื่อไม่เข้าใจจะสอบถามอาจารย์เสมอ	3.83	.74	มาก	11
13. ฝึกฝนตนเอง นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน	3.83	.74	มาก	11
รวม	3.98	.44	มาก	

ตารางที่ 4.3 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ มีความอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน รองลงมาคือ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เมื่อมีปัญหาจะไม่ยอมแพ้หรือมีความย่อท้อ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สม่ำเสมอกล้าเผชิญกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังจนงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด มีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนเกิดผลสำเร็จ เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการศึกษาทุกวิชาแม้จะมีบางวิชาที่ไม่ชอบ มาสถาบันการศึกษาและการเข้าเรียนตรงตามเวลาทุกวัน เมื่อไม่เข้าใจจะสอบถามอาจารย์เสมอ ฝึกฝนตนเอง นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนและทบทวนบทเรียนที่ยาก ซ้ำ ๆ จนเกิดความเข้าใจ

ตารางที่ 4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์และนักศึกษาศาสนาในเครือตั้งตรงจิตรด้านความประหยัด เป็นรายข้อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับ ระดับปฏิบัติการ	อันดับที่
1. มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ	4.07	.72	มาก	3
2. วางแผนอย่างเป็นระบบ ในการใช้เงิน	4.10 4.06	.72 .64	มาก มาก	1 5
3. รู้จักใช้ทรัพย์สินทั้งที่เป็นของตนเองและ ส่วนรวมอย่างคุ้มค่า	4.05	.73	มาก	6
4. ไม่อยากได้สิ่งของตามที่เพื่อนมี	4.05	.66	มาก	6
5. วางแผนการใช้สิ่งของที่ซื้ออย่างคุ้มค่า	4.08	.70	มาก	2
6. เลือกซื้อของจากความจำเป็นหรือประโยชน์ จากสิ่งนั้นมากกว่าการซื้อเพราะความอยากได้	4.05	.70	มาก	6
7. บริหารการใช้จ่ายก่อนที่จะตัดสินใจซื้อของมาใช้	4.07	.74	มาก	3
8. ไม่ยึดถือวัตถุที่ทำให้เกิดปัญหาและความยากจน				

ตารางที่ 4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรด้านความประหยัด เป็นรายชื่อ (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับ	อันดับที่
			ระดับปฏิบัติการ	
9. รู้จักทำบุญซีรับจ่ายของตนเองอยู่เสมอ	3.60	.89	มาก	10
10. รู้จักเก็บออม	3.95	.76	มาก	9
รวม	4.00	48	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานด้านความประหยัด โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้เงิน รองลงมาตามลำดับคือ เลือกซื้อของจากความจำเป็นหรือประโยชน์จากสิ่งนั้นมากกว่าการซื้อเพราะความอยากได้ มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ยึดถือวัตถุที่ทำให้เกิดปัญหาและความยากจนรู้จักใช้ทรัพย์สินทั้งที่เป็นของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ไม่อยากได้สิ่งของตามที่เพื่อนมี วางแผนการใช้สิ่งของที่ซื้อมาอย่างคุ้มค่า บริหารการใช้จ่ายก่อนที่จะตัดสินใจซื้อของมาใช้ รู้จักเก็บออมเงินและรู้จักทำบุญซีรับจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

ตารางที่ 4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ด้านความ: ซื่อสัตย์เป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับ	อันดับที่
			ปฏิบัติการ	ที่
1. มีความประพฤติที่ตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.28	.66	มาก	8
2. เมื่อเก็บเงินหรือสิ่งของที่ผู้อื่นลืมไว้ พยายามหาโอกาสคืนให้เจ้าของหรือส่งอาจารย์	4.33	.61	มาก	5
3. ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมคดโกงถึงแม้จะมีโอกาส	4.33	.64	มาก	5
4. มีความจริงใจปราศจากความลำเอียงต่อผู้อื่น	4.28	.64	มาก	8
5. มีความซื่อสัตย์ต่อครู อาจารย์ เพื่อน ๆ และตนเอง	4.34	.67	มาก.	3
6. รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างถูกต้อง	4.25	.65	มาก	11

ตารางที่ 4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณและนักศึกษาศาสนาในเครือตั้งตรงจิตรด้านความประหยัด เป็นรายชื่อ (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับปฏิบัติการ	อันดับที่
7. มีความละเอียดใจต่อการทำผิด	4.37	.67	มาก	1
8. มีความเกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริต	4.35	6.8	มาก	2
9. ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่น ก่อนจะได้รับอนุญาต	4.34	.67	มาก	3
10. ไม่กล่าวคำโกหก อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น	4.29	.67	มาก	7
11. วางตัวต่อเพื่อนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย	4.27	.66	มาก	10
12. เป็นผู้ที่รักษาคำพูดของตนเอง	4.25	.64	มาก	11
รวม	4.32	.48	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีความละเอียดใจต่อการทำผิด รองลงมาตามลำดับคือ มีความเกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริต มีความซื่อสัตย์ต่อครู อาจารย์ เพื่อน ๆ และตนเอง ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่น ก่อนจะได้รับอนุญาต เมื่อเก็บเงินหรือสิ่งของที่ผู้อื่นลืมไว้ พยายามหาโอกาสคืนให้เจ้าของหรือส่งอาจารย์ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมคดโกง ถึงแม้จะมีโอกาส ไม่กล่าวคำโกหก อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น มีความประพฤติตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความจริงใจปราศจากความลำเอียงต่อผู้อื่น วางตัวต่อเพื่อนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย รับผิดชอบต่อตนเองและปฏิบัติอย่างถูกต้อง และเป็นผู้ที่รักษาคำพูดของตนเอง

ตารางที่ 4.6 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมืองและนักศึกษาศาสนาในเครือตั้งตรงจิตร ด้านความมีระเบียบวินัยเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับ	อันดับที่
			ปฏิบัติการ	
1. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา	4.20	.74	มาก	9
2. ปฏิบัติตนตามข้อบังคับของสถานศึกษา	4.17	.70	มาก	10
3. มีวินัยต่อตนเองและผู้อื่น	4.25	.67	มาก	4
4. ไม่สูบบุหรี่หรือเสพยาและยาเสพติด	4.42	.74	มาก	1
5. ไม่เล่นการพนัน	4.41	.71	มาก	2
6. ไม่ประพฤติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงาม	4.35	.70	มาก	3
7. มีความรับผิดชอบในการเรียน	4.23	.67	มาก	6
8. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.23	.67	มาก	6
9. ปรับปรุงตนเองเมื่อกระทำความผิดหรือ ข้อบกพร่อง	4.25	.63	มาก	4
10. มีความรอบคอบในการใช้สิ่งของของส่วนรวม	4.22	.68	มาก	8
11. ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่นขณะอยู่ในห้องเรียน	4.15	.72	มาก	11
รวม	4.26	.44	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ไม่สูบบุหรี่หรือเสพยาและยาเสพติด รองลงมาตามลำดับคือ ไม่เล่นการพนัน ไม่ประพฤติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงาม มีวินัยต่อตนเองและผู้อื่น ปรับปรุงตนเองเมื่อกระทำความผิดหรือข้อบกพร่อง มีความรับผิดชอบในการเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความรอบคอบในการใช้สิ่งของของส่วนรวม แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา ปฏิบัติตนตามข้อบังคับของสถานศึกษาและไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่นขณะอยู่ในห้องเรียน

ตารางที่ 4.7 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตด้านความสุภาพเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับปฏิบัติการ	อันดับที่
1. มีสัมมาคารวะต่อบิดา-มารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์	4.53	.62	มาก	1
2. มีความอ่อนโยน ไม่หยาบกระด้าง ก้าวร้าวต่อผู้อื่น	4.34	.66	มาก	6
3. เป็นผู้มีกิจกรรมารยาทที่ดั่งงามเหมาะสม	4.24	.68	มาก	7
4. กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น	4.47	.64	มาก	2
5. เมื่อรู้สึกโกรธจะไม่แสดงออกทางร่างกายและวาจา	4.08	.74	มาก.	10
6. ไม่วางอำนาจข่มผู้อื่น	4.37	.68	มาก	4
7. ไม่แสดงอาการเอะอะ โวยวายเมื่อเกิดความไม่	4.18	.71	มาก	9
8. มีความมั่นใจในตัวเองในการทำความดี	4.23	.69	มาก	8
9. กล่าวขอโทษเมื่อทำผิด	4.46	.65	มาก	3
10. เป็นผู้ปฏิบัติตนถูกต้องตามกาลเทศะ	4.35	.66..	มาก	5
รวม	4.32	.45	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม พื้นฐานด้านความสุภาพ โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีความสัมมาคารวะต่อบิดา-มารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ รองลงมาตามลำดับคือ กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น กล่าวขอโทษเมื่อทำผิด ไม่วางอำนาจข่มผู้อื่น เป็นผู้ปฏิบัติตนถูกต้องตามกาลเทศะ มีความอ่อนโยน ไม่หยาบกระด้าง ก้าวร้าวต่อผู้อื่น เป็นผู้มีกิจกรรมารยาทที่ดั่งงามเหมาะสม มีความมั่นใจในตัวเองในการทำความดี ไม่แสดงอาการเอะอะ โวยวายเมื่อเกิดความไม่พอใจ และเมื่อรู้สึกโกรธจะไม่แสดงออกทางร่างกายและวาจา

ตารางที่ 4.8 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีและนักศึกษาศาสนาในเครือตั้งตรงจิตร ด้านความสะอาดเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับปฏิบัติการ	อันดับที่
1. เป็นผู้ที่รักษาร่างกายให้สะอาดและถูกสุขอนามัย	4.39	.65	มาก	1
2. รักษาความสะอาดที่อยู่อาศัย	4.36	.65	มาก	2
3. รักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมรอบตัว	4.29	.68	มาก	6
4. ช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน	4.14	.67	มาก	10
5. ทิ้งขยะมูลฝอยในที่จัดไว้ให้	4.20	.66	มาก	9
6. เป็นผู้มีจิตใจร่าเริง	4.35	.67	มาก	3
7. เป็นผู้นิยมความผ่องใสเป็นที่เจริญตา	4.29	.68	มาก	6
8. เป็นผู้ที่ปราศจากความมัวหมองทางกายและใจ	4.24	.71	มาก	8
9. เป็นผู้มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส	4.32	.70	มาก	4
10. เป็นผู้ที่มีเมื่ออยู่ร่วมกันแล้วทำให้ผู้อื่นมีความสบายใจ	4.32	.68	มาก	4
รวม	4.30	.46	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานด้านความสะอาด โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เป็นผู้ที่รักษาร่างกายให้สะอาดและถูกสุขอนามัย รองลงมาตามลำดับคือ รักษาความสะอาดที่อยู่อาศัย เป็นผู้มีจิตใจร่าเริง เป็นผู้มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส เป็นผู้ที่มีเมื่ออยู่ร่วมกันแล้วทำให้ผู้อื่นมีความสบายใจ รักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมรอบตัว เป็นผู้นิยมความผ่องใสเป็นที่เจริญตา เป็นผู้ปราศจากความมัวหมองทางกายและใจ ทิ้งขยะมูลฝอยในที่จัดไว้ให้ และช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน

ตารางที่ 4.9 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรด้านความสามัคคีเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับปฏิบัติการ	อันดับที่
1. เป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.43	.65	มาก	1
2. ร่วมมือร่วมใจทำงานกลุ่ม จนบรรลุเป้าหมาย	4.35	.64	มาก	8
3. รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้นำและผู้ตาม	4.39	.62	มาก	3
4. เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา	4.15	.71	มาก	12
5. เป็นผู้ที่จัดความขัดแย้งในกลุ่มได้	4.10	.72	มาก	13
6. เป็นผู้มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง	4.20	.68	มาก	11
7. เป็นผู้มีความพร้อมที่จะปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4.33	.64	มาก	9
8. ไม่ทะเลาะวิวาท	4.38	.67	มาก	4
9. ส่งเสริมความกลมเกลียวปรองดองกัน	4.29	.67	มาก	10
10. ยอมรับในความมีเหตุผลของผู้อื่น	4.38	.65	มาก	4
11. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.40	.63	มาก	2
12. ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง	4.36	.64	มาก	7
13. เมื่อประสบปัญหา มีการยอมรับความคิดเห็นในกลุ่มโดยใช้เหตุผล	4.38	.66	มาก	4
รวม	4.32	.44	มาก	

จากตารางที่ 4.9 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานด้านความสามัคคี โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือเป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รองลงมาตามลำดับคือยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้นำและผู้ตาม ไม่ทะเลาะวิวาท

ยอมรับในความมีเหตุผลของผู้อื่น เมื่อประสบปัญหา มีการยอมรับความคิดเห็นในกลุ่ม โดยใช้เหตุผลช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง ร่วมมือร่วมใจทำงานกลุ่ม จนบรรลุเป้าหมาย เป็นผู้มีความพร้อมที่จะปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมความกลมเกลียวปรองดองกัน เป็นผู้มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา และเป็นที่จัดความขัดแย้งในกลุ่มได้

ตารางที่ 4.10 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตรด้านความมีน้ำใจเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่าระดับปฏิบัติการ	อันดับที่
1. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.41	.65	มาก	1
2. อาสาช่วยเหลือกิจกรรมของสถาบันศึกษา	4.21	.71	มาก	9
3. อาสาร่วมช่วยสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้สังคมในชุมชน	4.24	.71	มาก	6
4. บริจาคเงินหรือสิ่งของแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ตามสถานภาพของตนเอง	4.23	.71	มาก	8
5. ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำงาน เพื่อส่วนรวม	4.15	.65	มาก	11
6. ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มเสมอตามคำสั่งและ และความสามารถ	4.24	.65	มาก	6
7. อธิบายถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนหากเข้าใจ ในเรื่องที่เพื่อนถาม	4.27	.67	มาก	3
8. มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และผู้ได้รับความ ความเดือดร้อน	4.35	.64	มาก	2
9. ร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม	4.27	.69	มาก	3
10. รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขเพื่อสังคม	4.26	.66	มาก	5
11. ทำงานช่วยสาธารณประโยชน์เสมอ	4.21	.71	มาก	9
รวม	4.26	.47	มาก	

จากตารางที่ 4.10 พบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานด้านความความมีน้ำใจ โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตและนักศึกษามีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน รองลงมาตามลำดับคือมีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และผู้ได้รับความเดือดร้อน อธิบายถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนหากเข้าใจในเรื่องที่เพื่อนถาม ร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขเพื่อสังคม อาสาช่วยช่วยสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้สังคมในชุมชน ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มเสมอตามคำสั่งและความสามารถ บริจาคเงินหรือสิ่งของแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนตามสถานภาพของตนเอง อาสาช่วยเหลือกิจกรรมของสถาบันศึกษา ทำงานช่วยสาธารณะประโยชน์เสมอและทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้นปี การศึกษาหลักสูตร สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ สาขาวิชาที่ศึกษาและสภาพการมีงานทำ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา

ด้าน ที่	รายการประเมิน	ปวส.ปีที่ 2		ป.ตรีปีที่ 2		ป.ตรีปีที่ 4		เทียบโอน ปีที่ 2	
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
1.	ความขยัน	4.09	.43	3.97	.41	3.92	.50	3.83	.40
2..	ความประหยัด	4.11	.47	3.85	.37	3.80	.44	3.93	.49
3.	ความซื่อสัตย์	4.32	.43	4.23	.46	4.50	.69	4.29	.51
4..	ความมีระเบียบวินัย	4.37	.39	4.23	.37	4.10	.52	4.11	.47
5.	ความสุภาพ	4.41	.40	4.28	.47	4.26	.47	4.20	.49
6.	ความสะอาด	4.35	.42	4.37	.40	4.18	.59	4.19	.49
7.	ความสามัคคี	4.37	.42	4.36	.36	4.24	.51	4.24	.48
8.	ความมีน้ำใจ	4.32	.43	4.32	.33	4.18	.59	4.15	.51
	รวม	4.29	.32	4.20	.25	4.15	.40	4.12	.38

จากตารางที่ 4.11 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา ในภาพรวมระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ยกเว้น ด้านความซื่อสัตย์ ระดับ ป. ตรีปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ด้านความสะอาด ระดับชั้น ป. ตรีปีที่ 2มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และด้านความมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับระดับ ป.ตรีปีที่ 2 และนำไปทดสอบความแปรปรวนทางเดียวดังรายละเอียดในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิต
และนักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา

ความคิดเห็น	แหล่ง	Df	SS	MS	F	Sig.
ความแปรปรวน						
ด้านความขยัน	ระหว่างกลุ่ม	3	4.68	1.56	8.68*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	62.73	0.18		
	รวม	352	67.41			
ด้านความประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	3	4.42	1.48	6.69*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	77.03	0.22		
	รวม	352	81.46			
ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.08	0.36	1.58	0.19
	ภายในกลุ่ม	349	79.62	0.23		
	รวม	352	80.71			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	3	5.54	1.85	10.29*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	62.67	0.18		
	รวม	352	68.21			
ด้านความสุภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.31	1.10	5.61*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	68.67	0.20		
	รวม	352	71.98			
ด้านความสะอาด	ระหว่างกลุ่ม	3	2.31	0.77	3.72*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	72.20	0.21		
	รวม	352	74.52			
ด้านความสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	3	1.30	0.43	2.22	0.09
	ภายในกลุ่ม	349	68.23	0.20		
	รวม	352	69.53			
ด้านความมีน้ำใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.29	0.76	3.60*	0.01
	ภายในกลุ่ม	349	74.05	0.21		
	รวม	352	76.34			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.29	0.76	6.60*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	40.27	0.12		
	รวม	352	42.56			

จากตารางที่ 4.12 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรที่มีระดับชั้นปีการศึกษาที่ต่างกัน มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบรายคู่ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ด้าน ที่	รายการประเมิน	ชั้นปีที่	ปวส. ปีที่ 2	ป. ตรีปีที่ 2	ป. ตรีปีที่ 4	เทียบโอนปีที่ 2
1	ด้านความขยัน	\bar{x}	4.09	3.97	3.92	3.83
	ปวส. ปีที่ 2	4.09	-	.12	.17	.26*
	ป. ตรีปีที่ 2	3.97		-	.05	.14
	ป. ตรีปีที่ 4	3.92			-	.09
	เทียบโอนปีที่ 2	3.83				-
2	ด้านความประหยัด	\bar{x}	4.11	3.85	3.80	3.93
	ปวส. ปีที่ 2	4.11	-	.26*	.31*	.18*
	ป. ตรีปีที่ 2	3.85		-	.05	-.08
	ป. ตรีปีที่ 4	3.80			-	-.13
	เทียบโอนปีที่ 2	3.93				-
3	ด้านความมีระเบียบ วินัย	\bar{x}	4.37	4.23	4.10	4.11
	ปวส. ปีที่ 2	4.37	-	.14	.27*	.26*
	ป. ตรีปีที่ 2	4.23		-	.13	.12
	ป. ตรีปีที่ 4	4.10			-	-.01
	เทียบโอนปีที่ 2	4.11				-
4	ด้านความสุภาพ	\bar{x}	4.41	4.28	4.26	4.20
	ปวส. ปีที่ 2	4.41	-	.13	.15	.21*
	ป. ตรีปีที่ 2	4.28		-	.02	.08
	ป. ตรีปีที่ 4	4.26			-	.06
	เทียบโอนปีที่ 2	4.20				-

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน
ของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่
(ต่อ)

ด้านที่	รายการประเมิน	ชั้นปีที่	ปวส. ปีที่ 2	ป. ตรีปีที่ 2	ป. ตรีปีที่ 4	เทียบโอนปีที่ 2
5	ด้านความสะอาด	\bar{x}	4.35	4.37	4.18	4.19
	ปวส. ปีที่ 2	4.35	-	-.02	.17	.16*
	ป. ตรีปีที่ 2	4.37		-	.19	.18*
	ป. ตรีปีที่ 4	4.18			-	-.01
	เทียบโอนปีที่ 2	4.19				-
6	ด้านความมีน้ำใจ	\bar{x}	4.32	4.32	4.18	4.15
	ปวส. ปีที่ 2	4.32	-	-	.14	.17*
	ป. ตรีปีที่ 2	4.32		-	.14	.17
	ป. ตรีปีที่ 4	4.18			-	.03
	เทียบโอนปีที่ 2	4.19				-
7	รวม	\bar{x}	4.29	4.20	4.15	4.12
	ปวส. ปีที่ 2	4.29	--	.09	.14	.17*
	ป. ตรีปีที่ 2	4.20		-	.05	-.08
	ป. ตรีปีที่ 4	4.15			-	.03
	เทียบโอนปีที่ 2	4.12				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาในเครือ
ตั้งตรงจิตร จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา มีความระดับปฏิบัติการการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม
พื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือด้านความขยัน ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2
แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความประหยัด ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับ
ปริญญาตรีปีที่ 2 ปริญญาตรีปีที่ 4 และระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความมีระเบียบวินัย ระดับชั้น
ปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับ ปริญญาตรีปีที่ 4 และระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความสุภาพ ระดับ
ชั้นปว ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความสะอาด ชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับ
ระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ระดับปริญญาตรีปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความมี

น้ำใจชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ในภาพรวมทุกด้าน ปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามหลักสูตร

ด้านที่	รายการ	ปวส.		ปริญญาตรี		t	Sig.
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.	ความขยัน	4.09	.43	3.87	.42	4.73*	.00
2.	ความประหยัด	4.11	.47	3.89	.46	4.27*	.00
3.	ความซื่อสัตย์	4.32	.43	4.31	.53	.32	.75
4.	ความมีระเบียบวินัย	4.37	.39	4.13	.46	5.30*	.00
5.	ความสุภาพ	4.41	.40	4.22	.48	3.93*	.00
6.	ความสะอาด	4.35	.42	4.22	.49	2.58*	.01
7.	ความสามัคคี	4.37	.42	4.26	.46	2.16*	.03
8.	ความมีน้ำใจ	4.32	.43	4.19	.49	2.65*	.00
	รวม	4.29	.32	4.14	.36	4.27*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานจำแนกตามหลักสูตรในภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านมีความแตกต่างกันในด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคีและด้านความมีน้ำใจ ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม
พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่

ด้าน ที่	รายการประเมิน	มหาวิทยาลัย ราชพฤกษ์		วิทยาลัย เทคโนโลยี ตั้งตรงจิตร บริหารธุรกิจ		วิทยาลัย เทคโนโลยี วิมล บริหารธุรกิจ		วิทยาลัย เทคโนโลยี วิมล ศรียาน	
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
1.	ความขยัน	3.87	.42	4.11	.44	4.03	.43	4.11	.43
2.	ความประหยัด	3.89	.47	4.04	.48	4.16	.44	4.16	.49
3.	ความซื่อสัตย์	4.31	.53	4.40	.42	4.28	.44	4.26	.43
4.	ความมีระเบียบวินัย	4.14	.46	4.40	.39	4.34	.37	4.35	.44
5.	ความสุขภาพ	4.22	.49	4.46	.38	4.37	.44	4.40	.38
6.	ความสะอาด	4.22	.49	4.38	.41	4.31	.45	4.36	.41
7.	ความสามัคคี	4.26	.46	4.40	.43	4.28	.44	4.42	.38
8.	ความมีน้ำใจ	4.19	.49	4.29	.45	4.34	.42	4.33	.44
	รวม	4.14	.36	4.31	.31	4.26	.33	4.30	.33

จากตารางที่ 4.15 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน จำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ในภาพรวม วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถาบันอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ยกเว้นด้านความขยันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ด้านความประหยัด วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ด้านความสามัคคี วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมล ศรียาน มีความเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และนำไปทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถาบันที่ศึกษาอยู่

ความคิดเห็น	แหล่ง	df	SS	MS	F	Sig.
ความแปรปรวน						
ด้านความขยัน	ระหว่างกลุ่ม	3	4.17	1.39	7.67*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	63.24	0.18		
	รวม	352	67.41			
ด้านความประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	3	4.74	1.58	7.19*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	76.72	0.22		
	รวม	352	81.46			
ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.74	0.25	1.08	0.36
	ภายในกลุ่ม	349	80.00	0.30		
	รวม	352	80.71			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	3	4.92	1.64	9.05*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	63.29	0.18		
	รวม	352	68.21			
ด้านความสุภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.53	1.18	5.99*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	68.46	0.20		
	รวม	352	71.98			
ด้านความสะอาด	ระหว่างกลุ่ม	3	1.71	0.57	2.73*	0.04
	ภายในกลุ่ม	349	72.81	0.21		
	รวม	352	74.52			
ด้านความสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	3	1.66	0.55	2.84*	0.04
	ภายในกลุ่ม	349	67.88	0.19		
	รวม	352	69.53			
ด้านความมีน้ำใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.50	0.50	2.33	0.08
	ภายในกลุ่ม	349	74.85	0.21		
	รวม	352	76.34			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.15	0.72	6.19*	0.00
	ภายในกลุ่ม	349	40.41	0.12		
	รวม	352	42.56			

จากตารางที่ 4.16 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรที่มีสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่ที่ต่างกัน มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบรายคู่ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน
ของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ด้านที่	รายการประเมิน	สถาบัน ที่กำลัง ศึกษา อยู่	ม. ราช พฤกษ์	ว. ตั้งตรง จิตร บริหารธุรกิจ	ว. วิมล บริหารธุรกิจ	ว. วิมล ศรีย่าน
1	ด้านความซื่อ	\bar{x}	3.87	4.11	4.03	4.11
	ม. ราชพฤกษ์	3.87	-	-.24*	-.16*	-.24*
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.11		-	.08	-
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.03			-	.08
	ว. วิมล ศรีย่าน	4.11				-
2	ด้านความประหยัด	\bar{x}	3.89	4.04	4.16	4.16
	ม. ราชพฤกษ์	3.89	-	-.15*	-.27*	-.27*
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.04		-	-.12	-.12
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.16			-	-
	ว. วิมล ศรีย่าน	4.16				-
3	ด้านความมีระเบียบวินัย	\bar{x}	4.14	4.40	4.34	4.35
	ม. ราชพฤกษ์	4.14	-	-.26*	-.20*	-.21*
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.40		-	.06	.05
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.34			-	-.01
	ว. วิมล ศรีย่าน	4.35				-
4	ด้านความสุภาพ	\bar{x}	4.22	4.46	4.37	4.40
	ม. ราชพฤกษ์	4.22	-	-.24*-	-.15*	-.18*
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.46			.09	.06
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.37			-	-.03
	ว. วิมล ศรีย่าน	4.40				-
5	ด้านความสะอาด	\bar{x}	4.22	4.38	4.31	4.36
	ม. ราชพฤกษ์	4.22	-	-.16*	-.09	-.14
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.38		-	.07	.02
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.31			-	-.05
	ว. วิมล ศรีย่าน	4.36				-

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษาอยู่โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (ต่อ)

ด้านที่	รายการประเมิน	สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่	ม. ราชพฤกษ์	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	ว. วิมล ศรียาน
6	ด้านความสามัคคี	\bar{x}	4.26	4.40	4.28	4.42
	ม. ราชพฤกษ์	4.26	-	-.14*	-.02	-.16*
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.40		-	.12	-.02
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.28			-	.14
	ว. วิมล ศรียาน	4.42				-
7	รวม	x	4.14	4.31	4.26	4.30
	ม. ราชพฤกษ์	4.14	-	-.17	-.12	-.16*
	ว. ตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ	4.31		-	.05	.01
	ว. วิมลบริหารธุรกิจ	4.26			-	-.04
	ว. วิมล ศรียาน	4.30				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร จำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือ ด้านความขยัน มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความประหยัด มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความมีระเบียบวินัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความสุภาพ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความสะอาด มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ ด้านความสามัคคี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ในภาพรวมมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม
พื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

ด้านที่	รายการประเมิน	คอมพิวเตอร์		การตลาด		โรงแรมฯ		บัญชี		อื่น ๆ	
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
1.	ความขยัน	4.00	.45	4.03	.45	3.95	.31	4.00	.45	3.89	.41
2.	ความประหยัด	4.04	.48	4.01	.51	4.09	.38	4.05	.49	3.87	.44
3.	ความซื่อสัตย์	4.21	.48	4.41	.45	4.39	.51	4.28	.44	4.34	.55
4.	ความมีระเบียบวินัย	4.21	.42	4.29	.48	4.43	.36	4.32	.41	4.15	.44
5.	ความสุขภาพ	4.27	.46	4.41	.41	4.47	.46	4.33	.44	4.21	.49
6.	ความสะอาด	4.17	.49	4.39	.43	4.45	.31	4.30	.43	4.22	.50
7.	ความสามัคคี	4.23	.44	4.43	.46	4.52	.34	4.31	.41	4.22	.45
8.	ความมีน้ำใจ	4.13	.50	4.35	.46	4.48	.31	4.28	.44	4.18	.46
	รวม	4.16	.37	4.29	.35	4.35	.27	4.23	.33	4.13	.34

จากตารางที่ 4.18 พบว่าพบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาสถาบันในเครือ
ตั้งตรงจิตร มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาใน
ภาพรวม สาขาโรงแรมและการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาดและบัญชี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในด้านความขยัน
สาขาวิชาการตลาด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในด้านความซื่อสัตย์ และนำไปทดสอบความแปรปรวนทางเดียว
รายละเอียดในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิต และนักศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

ความคิดเห็น	แหล่ง	df	SS	MS	F	P-Value
ความแปรปรวน						
ด้านความขยัน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.82	0.20	1.07	0.37
	ภายในกลุ่ม	348	66.60	0.19		
	รวม	352	67.41			
ด้านความประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	4	1.59	0.40	1.74	0.14
	ภายในกลุ่ม	348	79.87	0.23		
	รวม	352	81.46			
ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	4	2.07	0.52	2.29	0.06
	ภายในกลุ่ม	348	78.64	0.23		
	รวม	352	80.71			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	4	2.00	0.50	2.63*	0.03
	ภายในกลุ่ม	348	66.21	0.19		
	รวม	352	68.21			
ด้านความสุภาพ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.17	0.54	2.71*	0.03
	ภายในกลุ่ม	348	69.81	0.20		
	รวม	352	71.98			
ด้านความสะอาด	ระหว่างกลุ่ม	4	2.91	0.72	3.54*	0.01
	ภายในกลุ่ม	348	71.61	0.21		
	รวม	352	74.52			
ด้านความสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	4	3.28	0.82	4.30*	0.00
	ภายในกลุ่ม	348	66.26	0.19		
	รวม	352	69.53			
ด้านความมีน้ำใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.59	0.90	4.29*	0.00
	ภายในกลุ่ม	348	72.76	0.21		
	รวม	352	76.34			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.61	0.40	3.43*	0.01
	ภายในกลุ่ม	348	40.94	0.12		
	รวม	352	42.56			

จากตารางที่ 4.19 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร ที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาที่ต่างกัน มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมี
ระเบียบวินัย ด้านความสุภาพด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ไม่มี
ความแตกต่างและเมื่อนำมาเปรียบเทียบรายคู่ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน
ของนิสิตและ จำแนกตามสาขาที่ศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ด้านที่	รายการประเมิน	สาขาวิชา	คอมพิวเตอร์	การตลาด	โรงแรมฯ	บัญชี	อื่น ๆ
1	ความมีระเบียบวินัย	\bar{x}	4.21	4.29	4.43	4.32	4.15
	คอมพิวเตอร์ฯ	4.21	-	-.08	-.22*	-.11	.06
	การตลาด	4.29		-	-.14	-.03	.14*
	โรงแรมฯ	4.43			-	.11	.28*
	บัญชี	4.32				-	.17*
	อื่น ๆ	4.15					-
2	ความสุภาพ	\bar{x}	4.27	4.41	4.47	4.33	4.21
	คอมพิวเตอร์ฯ	4.27	-	-.14*	-.20	-.06	.06
	การตลาด	4.41		-	-.06	.08	.20*
	โรงแรมฯ	4.47			-	.14	.26*
	บัญชี	4.33				-	.12
	อื่น ๆ	4.21					-
3	ความสะอาด	\bar{x}	4.17	4.39	4.45	4.30	4.22
	คอมพิวเตอร์ฯ	4.17	-	-.22*	-.28*	-.13	-.05
	การตลาด	4.39		-	-.06	.09	.17*
	โรงแรมฯ	4.45			-	.15	.23
	บัญชี	4.30				-	.08
	อื่น ๆ	4.22					-
4	ความสามัคคี	\bar{x}	4.23	4.43	4.53	4.31	4.22
	คอมพิวเตอร์ฯ	4.23	-	-.20*	-.30*	-.08	.01
	การตลาด	4.43			-.10	.12	.21*
	โรงแรมฯ	4.53			-	.22	.31*
	บัญชี	4.31				-	.09
	อื่น ๆ	4.22					-

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน
ของนิสิตและ จำแนกตามสาขาที่ศึกษาโดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่ (ต่อ)

ด้านที่	รายการประเมิน	สาขาวิชา	คอมพิวเตอร์	การตลาด	โรงแรมฯ	บัญชี	อื่น ๆ
5	ความมีน้ำใจ	\bar{x}	4.13	4.35	4.48	4.28	4.18
	คอมพิวเตอร์ฯ	4.13	-	-.22*	-.35*	-.15*	-.05
	การตลาด	4.35		-	-.13	.07	.17*
	โรงแรมฯ	4.48			-	.20	.30*
	บัญชี	4.28				-	.10
	อื่น ๆ	4.18					-
6	รวม	\bar{x}	4.16	4.29	4.35	4.23	4.13
	คอมพิวเตอร์ฯ	4.16	-	-.13*	-.19*	-.07	.03
	การตลาด	4.29		-	.06	.03	.16*
	โรงแรมฯ	4.35			-	.12	.22*
	บัญชี	4.23				-	.10
	อื่น ๆ	4.13					-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร
จำแนกตามสาขาวิชาที่กำลังศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือด้านความมีระเบียบวินัย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
แตกต่างกับสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชา
การตลาด สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสาขาวิชาบัญชีด้านความสุภาพ สาขาวิชา
คอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาด ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาด
และ สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้านความสะอาด สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่าง
กับสาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาวิชาการตลาดแตกต่างกับ
สาขาวิชาอื่น ๆ ด้านความสามัคคี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและ
สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและ
สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้านความมีน้ำใจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับ
สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสาขาวิชาบัญชี ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ
แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในภาพรวมสาขาวิชา
คอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดกับสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สาขาวิชาการตลาดแตกต่างกับสาขาวิชาอื่น ๆ และสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแตกต่างกับสาขาวิชาอื่น ๆ

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและ จำแนกตามสภาพการมีงานทำ

ด้านที่	รายการ	ยังไม่ได้ทำงาน		ทำงานประจำอยู่		เคยทำแต่ขณะนี้ไม่ได้ทำ	
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
1.	ความขยัน	4.10	.43	3.90	.41	3.89	.46
2.	ความประหยัด	4.13	.44	3.91	.49	3.92	.51
3.	ความซื่อสัตย์	4.32	.44	4.31	.52	4.34	.49
4.	ความมีระเบียบวินัย	4.38	.39	4.15	.46	4.22	.42
5.	ความสุภาพ	4.39	.42	4.27	.47	4.27	.46
6.	ความสะอาด	4.36	.42	4.24	.49	4.22	.46
7.	ความสามัคคี	4.36	.42	4.29	.47	4.29	.45
8.	ความมีน้ำใจ	4.32	.42	4.21	.52	4.24	.44
รวม		4.29	.32	4.16	.37	4.17	.32

จากตารางที่ 4.21 พบว่าพบว่ามีนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน จำแนกตามสภาพการมีงานทำในภาพรวม ยังไม่ได้ทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพยังไม่ได้ทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ยกเว้น ความซื่อสัตย์ กลุ่มเคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และนำไปทดสอบความแปรปรวนทางเดียว รายละเอียดในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมคุณธรรมของนิสิต และนักศึกษา โดยรวมและรายด้านจำแนกตามสภาพการปฏิบัติงาน

ความคิดเห็น	แหล่ง	Df	SS	MS	F	Sig.
ความแปรปรวน						
ด้านความขยัน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.36	1.68	9.19*	0.00
	ภายในกลุ่ม	350	64.05	0.18		
	รวม	352	67.41			
ด้านความประหยัด	ระหว่างกลุ่ม	2	3.99	2.00	9.01*	0.00
	ภายในกลุ่ม	350	77.47	0.22		
	รวม	352	81.46			
ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.02	0.09	0.91
	ภายในกลุ่ม	350	80.66	0.23		
	รวม	352	80.71			
ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.99	2.00	10.86*	0.00
	ภายในกลุ่ม	350	64.22	0.18		
	รวม	352	68.21			
ด้านความสุภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.32	0.66	3.27*	0.04
	ภายในกลุ่ม	350	70.67	0.20		
	รวม	352	71.98			
ด้านความสะอาด	ระหว่างกลุ่ม	2	1.35	0.67	3.22*	0.04
	ภายในกลุ่ม	350	73.17	0.21		
	รวม	352	74.52			
ด้านความสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.43	0.22	1.09	0.34
	ภายในกลุ่ม	350	69.10	0.20		
	รวม	352	69.53			
ด้านความมีน้ำใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.98	0.49	2.28	0.10
	ภายในกลุ่ม	350	75.36	0.22		
	รวม	352	76.34			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.49	0.75	6.35*	0.00
	ภายในกลุ่ม	350	41.07	0.12		
	รวม	352	42.56			

จากตารางที่ 4.22 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตรที่มีสภาพการมีงานทำที่ต่างกัน มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคีและด้านความมีน้ำใจ ไม่มีความแตกต่างและเปรียบเทียบรายคู่ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน
ของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสภาพการมีงานทำ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ด้านที่	รายการประเมิน	สภาพ	ยังไม่ได้ทำงาน	ทำงานประจำอยู่	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ
1	ความขยัน	\bar{x}	4.10	3.90	3.89
	ยังไม่ได้ทำงาน	4.10	-	.20*	.21*
	ทำงานประจำอยู่	3.90	-	-	.01
	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ	3.89	-	-	-
2	ความประหยัด	\bar{x}	4.13	3.91	3.92
	ยังไม่ได้ทำงาน	4.13	-	.22*	.21*
	ทำงานประจำอยู่	3.91	-	-	-.01
	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ	3.92	-	-	-
3	ด้านความมีระเบียบวินัย	\bar{x}	4.38	4.15	4.22
	ยังไม่ได้ทำงาน	4.38	-	.23*	.16*
	ทำงานประจำอยู่	4.15	-	-	-.07
	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ	4.22	-	-	-
4	ด้านความสุภาพ	\bar{x}	4.39	4.27	4.27
	ยังไม่ได้ทำงาน	4.39	-	.12*	.12*
	ทำงานประจำอยู่	4.27	-	-	-
	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ	4.27	-	-	-
5	ด้านความสะอาด	\bar{x}	4.36	4.24	4.22
	ยังไม่ได้ทำงาน	4.36	-	.12*	.14*
	ทำงานประจำอยู่	4.24	-	-	.02
	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ	4.22	-	-	-
6	รวม	\bar{x}	4.29	4.16	4.17
	ยังไม่ได้ทำงาน	4.29	-	.13*	.12*
	ทำงานประจำอยู่	4.16	-	-	.01
	เคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ	4.17	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร
จำแนกตามสภาพการมีงานทำ มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานในภาพรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 คือด้านความขยัน สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับ
สภาพทำงานประจำอยู่และเคยทำงาน ขณะนี้ไม่ได้ทำ ด้านความประหยัด สภาพยังไม่ได้ทำงาน
มีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่และเคยทำงาน ขณะนี้ไม่ได้ทำ ด้านความมีระเบียบวินัย
สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่และเคยทำงาน ขณะนี้ไม่ได้ทำ
ด้านความสุภาพ สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่ ด้านความสะอาด
สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่ ในภาพรวมสภาพยังไม่ได้ทำงาน
แตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่และสภายเคยทำงานขณะนี้ไม่ได้ทำ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ นักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตรครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตและนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพของนิสิตและนักศึกษา ผลสรุปการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับของการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความสามัคคี รองลงมาคือ ด้านความสะอาด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด และด้านความขยัน

2. การเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร จำแนกตาม

2.1 ระดับชั้นปีการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือด้านความขยัน ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความประหยัด ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับ ปริญญาตรีปีที่ 2 ปริญญาตรีปีที่ 4 และระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความมีระเบียบวินัย ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับ ปริญญาตรีปีที่ 4 และระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความสุภาพ ระดับชั้นปวส.ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความสะอาด ชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ระดับปริญญาตรีปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความมีน้ำใจชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ส่วนด้านความซื่อสัตย์และด้านความสามัคคีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 หลักสูตรในภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านมีความแตกต่างกันในด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสุภาพ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

3.1 การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ นักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านความขยันพบว่ามีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความประหยัด ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับ ปริญญาตรีปีที่ 2 ปริญญาตรีปีที่ 4 และระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความมีระเบียบวินัย ระดับชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับ ปริญญาตรีปีที่ 4 และระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความสุภาพ ระดับชั้นปวส.ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความสะอาด ชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ระดับปริญญาตรีปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2 ด้านความมีน้ำใจ ชั้นปวส. ปีที่ 2 แตกต่างกับระดับชั้นเทียบโอนปีที่ 2

3.2 การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตร จำแนกตามหลักสูตร พบว่ามีความคิดเห็นต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในความขยัน ความประหยัด ความมีระเบียบวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคีและความมีน้ำใจ ส่วนด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

3.3 การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตร จำแนกตามสถาบันที่กำลังศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านความขยัน มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความประหยัด มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความมีระเบียบวินัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความสุภาพ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจและวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน ด้านความสะอาด มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ ด้านความสามัคคี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แตกต่างกับวิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ และวิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลศรียาน

3.4 การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านความมีระเบียบวินัย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสาขาวิชาบัญชีด้านความสุภาพ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาด ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและ สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้านความสะอาด สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาวิชาการตลาดแตกต่างกับสาขาวิชาอื่น ๆ ด้านความสามัคคี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้านความมีน้ำใจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจแตกต่างกับสาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสาขาวิชาบัญชี ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ แตกต่างกับสาขาวิชาการตลาดและสาขาวิชาโรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3.5 การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร จำแนกตามสภาพการมีงานทำ พบว่ามีความคิดเห็นต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้านความขยัน สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่และเคยทำงาน ขณะนี้ไม่ได้ทำ ด้านความประหยัด สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่และเคยทำงาน ขณะนี้ไม่ได้ทำ ด้านความมีระเบียบวินัย สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่และเคยทำงาน ขณะนี้ไม่ได้ทำ ด้านความสุภาพ สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่ ด้านความสะอาด สภาพยังไม่ได้ทำงานมีความแตกต่างกับสภาพทำงานประจำอยู่

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความขยันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีความอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย หมื่นรักษและนพรัตน์ชัยเรือง (2557) ที่พบว่าคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ฝึกให้นักศึกษามีความอดทน อดกลั้น โดย

บูรณาการกับการเรียนและการจัดกิจกรรม และงานวิจัยของสมพิศ เกิดนวล (2557) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีความขยัน อดทนมานะ อดสาหะในการเรียน

2. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ วางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้เงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกรัตน์ พิสมัยและวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) ที่พบว่านักเรียนเตรียมทหารนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันด้านการใช้จ่ายต้องการมีวิธีการวางแผนการใช้จ่าย

3. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีความละเอียดใจต่อการทำผิด สอดคล้องกับงานวิจัยของเดชา จันทศักดิ์ (2559) ที่พบว่านิสิตมีคุณธรรมจริยธรรมตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในระดับมากทุกด้าน

4. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ไม่สูบบุหรี่หรือเสพยาและยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย หมื่นรักษและนพรัตน์ ชัยเรือง (2557) ที่พบว่าคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ส่งเสริมระเบียบวินัยในการเข้าแถว การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบ

5. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความสุภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีสัมมาคารวะต่อบิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย หมื่นรักษและนพรัตน์ ชัยเรือง (2557) ที่พบว่าคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา สอนให้นักศึกษารู้จักสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณโดยบูรณาการกับการเรียนการสอน

6. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เป็นผู้รักษาร่างกายให้สะอาดและถูกสุขอนามัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพิศ เกิดนวล (2557) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนควรจัดกิจกรรมในสัปดาห์นอมนักเรียนให้นักเรียนมี นิสัยรักความสะอาด ดูแลร่างกาย ดูแลห้องเรียน ควรจัดอบรมให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับสุขอนามัยเป็นต้น

7. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของธรมนิตย์ บ้านพวน (2559) ที่

พบว่า การศึกษาคุณธรรมของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคีและด้านความขยันตามลำดับ

8. นิสิตและนักศึกษา มีระดับปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน ด้านความมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของประโชติ จันทวิมล (2555) ที่พบว่าการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัยและด้านความซื่อสัตย์

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มหาวิทยาลัยและสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร จะนำไปพัฒนานิสิตและนักศึกษา ให้มีนิสัยรักการอ่าน ทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียนส่งเสริมให้รู้จักซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดแล้วนำมาใช้ใหม่ รวมทั้งการทำงานหารายได้พิเศษในระหว่างเรียน ไม่ทุจริตในการสอบ ส่งเสริมให้เป็นผู้ยึดมั่นต่อความซื่อสัตย์ ยกย่องสรรเสริญผู้ที่ทำความดีต่าง ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสถาบันหรือชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาวิทยาลัย มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดและครอบคลุมมากขึ้น

5.3.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีคุณธรรมของผู้เรียน

5.3.2.3 ควรปลูกฝังค่านิยมของผู้เรียนได้เพิ่มความตระหนักด้านคุณธรรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539 ก). **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2539 ข). **คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย**, กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- _____. (2523). **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กนกรัตน์ พิสมัยและวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). “การศึกษาการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 10(1): 575.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ**. นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา.
- กรรณิการ์ ภิมมย์รัตน์. (2557). **แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขต กรุงเทพมหานคร**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กิตติศักดิ์ สมอเขียว. (2555). “การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนบ้านเขาคันทรัง อำเภอสรีราชา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3”. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัษย์บูรพา.
- กิริติ บุญเจือ. (2538). **ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- จรัส ถาวร. (2549). **พฤติกรรมนักเรียนที่ผ่านการอบรมโครงการพัฒนาและส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม**. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ใน **บทความคัดย่อค้นคว้าอิสระปี 2549 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**.
- ชนิดา กลัวผิด. (2555). **การรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีต่อการนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิต**. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. 2(1) มกราคม – มิถุนายน 2558: 97.
- ชัยวัฒน์อัทพัฒนา และทวี ผลสมภพ. (2552). **หลักพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฐาปนา บุญหล้า. (2558). **แก่นธรรม**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันโลจิสติกส์แห่งเอเชีย.

- เดชา จันทศักดิ์. (2559). *การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 10(ฉบับพิเศษ) กันยายน พ.ศ. 2559: 1109.*
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2559). *พระพุทธเจ้ากับคำสอนของพระองค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ*
- ทิตนา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.*
- ธรรมนิตย์ บ้านพวน. (2559). *การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2560, จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th*
- ธานินทร์กรัยวิเชียร. (2548). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารกรุงเทพฯ: โครงการปริญญาโททางการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- นภาพรณ เชียงใหม่และคณะ. (2547). *เทคนิคการสอนคุณธรรมสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- บรรยวีสต์ ฝางคำ. (2555). *พุทธวิธีการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี.*
- บุญมี แทนแก้ว. (2541). *จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง.เฮ้าส์.*
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2535). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ประโชติ จันทวิมล. (2555). *การศึกษาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ใน บทความย่อ ปี 2555 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. หน้า 116-117.*
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2545). *พุทธธรรม ฉบับเติม. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.*
- _____. (2540). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- พิภพ วงษ์เงิน. (2546). *จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.*
- พุทธทาสภิกขุ. (2505). *แนะแนวจริยธรรม. กรุงเทพฯ: บริษัทศิริพัทธ์.*
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2544). *ความรู้คู่คุณธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- มนตรี อินตา. (2556). พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบญจธรรมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ใน **บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปี 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**, หน้า 1.
- มัณฑุภา ว่องวีระ. (2541). **จริยธรรมกับการพยาบาล**. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- รจนา ระจินดา. (2556). **หลักธรรมสำหรับนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน**. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2560 จาก <http://region7.prd.go.th>
- ลักษณะวัต ปาละรัตน์. (2555). **พระพุทธศาสนาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วินัย หมื่นรักษ และ นพรัตน์ ชัยเรือง. (2557). **คุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช**. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 9(2) เดือนกรกฎาคม- ธันวาคม 2557: 53.
- ศิริพร พรหมมี. (2558). **การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2**. ค้นเมื่อ 9 กันยายน 2560, จาก <http://www.ptu.ac.th>
- สมพิศ เกิดนวล. (2557). **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนชุมชน บ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1**. ค้นเมื่อ 9 กันยายน 2560, จาก <http://gs.nsr.u.ac.th>
- สมเจตน์ ผิวทองงาม. (2557). **พุทธทาสภิกขุกับการแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 6(2) ปี 2557: 175-180.
- สิทธิศักดิ์ แก้วทา. (2555). **แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร**. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 7(20) กันยายน – ธันวาคม 2555: 249.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2550). **“วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ในประมวลสาระชุดวิชาวิทยาการจัดการการเรี้นรู้หน่วยที่ 5**. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุชาติ วงศ์สืบชาติ. (2559). **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นกัลยาณมิตรสำหรับเยาวชนตามหลักพุทธธรรมคุณิพนธ์**. ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หน้า 8-10.
- อาจารย์พงษ์ คำตัน. (2554). “**ศึกษาการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม**” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. ใน **บทความวิทยานิพนธ์ ปี 2554 มหาวิทยาลัยศิลปากร**, หน้า ง.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

**รายนามอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ
งานวิจัยเรื่อง ดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร**

อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

ร.ศ.ดร. วิรัช วรรณรัตน์

รองอธิการบดี

อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพรู

รายนามผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือในการวิจัย

1. รศ.ดร. ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

2. รศ.ดร. ชุติมา วัฒนศิริ

ผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

3. รศ.ดร.โกสุม สายใจ

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

4. รศ.พิศเพลิน เขียวหวาน

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

5. ผศ.ผ่องใส ถาวรจักร

อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพรู

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความคิดเห็นการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน
ของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร

แบบสอบถามเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์นักศึกษา
สถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน เติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

1. ระดับชั้นปีการศึกษา

ปวส. ปีที่ 2 ปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 2 ปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 4 เทียบโอน ชั้นปีที่ 2

2. หลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปริญญาตรี

3. สถาบันที่กำลังศึกษาอยู่

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ
 วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีวิมลพาณิชย์การ ศรียาน

4. สาขาวิชาที่ศึกษา

คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด โรงแรม/อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 บัญชี อื่น ๆ

5. สภาพการมีงานทำ

ยังไม่ได้ทำงาน ทำงานประจำอยู่ เคยทำงานขณะนี้ ไม่ได้ทำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ
และนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น

โดยมีความหมาย ดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมินด้าน	ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความขยัน					
1.	มาสถาบันการศึกษาและเข้าเรียนตรงตามเวลาทุกวัน					
2	มีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน					
3	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สม่ำเสมอ					
4	เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการศึกษาทุกวิชา แม้จะมีบางวิชาที่ไม่ชอบ					
5	เมื่อมีปัญหาจะไม่ยอมแพ้หรือมีความย่อท้อ					
6	กล้าเผชิญกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น					
7	มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ					
8	มีความอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน					
9	มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังจนงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด					
10	สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนเกิดผลสำเร็จ					
11	ทบทวนบทเรียนที่ยาก ซ้ำ ๆ จนเกิดความเข้าใจ					
12	เมื่อไม่เข้าใจจะสอบถามอาจารย์เสมอ					
13	ฝึกฝนตนเอง นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน					
	ด้านความประหยัด					
14	มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ					

ข้อ	รายการประเมินด้าน	ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	วางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้เงิน					
16	รู้จักใช้ทรัพย์สินทั้งที่เป็นของตัวเองและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า					
17	ไม่ยากได้สิ่งของตามที่มี					
18	วางแผนการใช้สิ่งของที่ซื้อมาใช้อย่างคุ้มค่า					
19	เลือกซื้อของจากความจำเป็นหรือประโยชน์จากสิ่งนั้นมากกว่าการซื้อเพราะความอยากได้					
20	บริหารการใช้จ่ายก่อนที่จะตัดสินใจซื้อของมาใช้					
21	ไม่ยึดถือวัตถุนิยมที่ทำให้เกิดปัญหาและความยากจน					
22	รู้จักทำบัญชีรับจ่ายของตนเองอยู่เสมอ					
23	รู้จักเก็บออมเงิน					
	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต					
24	มีความประพฤติที่ตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบผู้อื่น					
25	เมื่อเก็บเงินหรือสิ่งของของผู้อื่นลืมไว้ พยายามหาโอกาสคืนให้เจ้าของหรือส่งอาจารย์					
26	ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมคดโกงถึงแม้จะมีโอกาส					
27	มีความจริงใจปราศจากความลำเอียงต่อผู้อื่น					
28	มีความซื่อสัตย์ต่อครู อาจารย์ เพื่อน ๆ และตนเอง					
29	รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างถูกต้อง					
30	มีความละเอียดใจต่อการทำผิด					
31	มีความเกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริต					
32	ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่น ก่อนจะได้รับอนุญาต					
33	ไม่กล่าวคำโกหก อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น					
34	วางตัวต่อเพื่อนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย					
35	เป็นผู้ที่รักษาคำพูดของตนเอง					

ข้อ	รายการประเมินด้าน	ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความมีระเบียบวินัย					
36	แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา					
37	ปฏิบัติตามข้อบังคับของสถานศึกษา					
38	มีวินัยต่อตนเองและต่อผู้อื่น					
39	ไม่สูบบุหรี่หรือเสพยาและยาเสพติด					
40	ไม่เล่นการพนัน					
41	ไม่ประพฤติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงาม					
42	มีความรับผิดชอบในการเรียน					
43	มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
44	ปรับปรุงตนเองเมื่อกระทำความผิดหรือข้อบกพร่อง					
45	มีความรอบคอบในการใช้สิ่งของของส่วนรวม					
46	ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่นขณะอยู่ในห้องเรียน					
	ด้านความสุภาพ					
47	มีสัมมาคารวะต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์					
48	มีความอ่อนโยน ไม่หยาบกระด้าง ก้าวร้าวต่อผู้อื่น					
49	เป็นผู้มีกิจกรรมร่ายรำที่ดีงามเหมาะสม					
50	กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น					
51	เมื่อรู้สึกโกรธจะไม่แสดงออกทางร่างกายและวาจา					
52	ไม่วางอำนาจข่มผู้อื่น					
53	ไม่แสดงอาการเอะอะ โวยวายเมื่อเกิดความไม่พอใจ					
54	มีความมั่นใจในตัวเองในการทำควมดี					
55	กล่าวขอโทษเมื่อทำผิด					
56	เป็นผู้ปฏิบัติตามถูกต้องตามกาลเทศะ					
	ด้านความสะอาด					
57	เป็นผู้ที่รักษาร่างกายให้สะอาดและถูกสุขอนามัย					
58	รักษาความสะอาดที่อยู่อาศัย					
59	รักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมรอบตัว					

ข้อ	รายการประเมินด้าน	ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
60	ช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน					
61	ทิ้งขยะมูลฝอยในที่จัดไว้ให้					
62	เป็นผู้มีจิตใจร่าเริง					
63	เป็นผู้นิยมความผ่องใสเป็นที่เจริญตา					
64	เป็นผู้ปราศจากความมัวหมองทางกายและใจ					
65	เป็นผู้ที่มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส					
66	เป็นผู้ที่เมื่ออยู่ร่วมกันแล้วทำให้ผู้อื่นมีความสุขสบายใจ					
	ด้านความสามัคคี					
67	เป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
68	ร่วมมือร่วมใจทำงานกลุ่ม จนบรรลุเป้าหมาย					
69	รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้นำและผู้ตาม					
70	เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา					
71	เป็นผู้ที่ขจัดความขัดแย้งในกลุ่มได้					
72	เป็นผู้มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง					
73	เป็นผู้มีความพร้อมที่จะปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น					
74	ไม่ทะเลาะวิวาท					
75	ส่งเสริมความกลมเกลียวปรองดองกัน					
76	ยอมรับในความมีเหตุผลของผู้อื่น					
77	ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
78	ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง					
79	เมื่อประสบปัญหา มีการยอมรับความคิดเห็นในกลุ่มโดยใช้เหตุผล					
	ด้านความมีน้ำใจ					
80	ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
81	อาสาช่วยเหลือกิจกรรมของสถาบันศึกษา					
82	อาสาช่วยสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้สังคมในชุมชน					

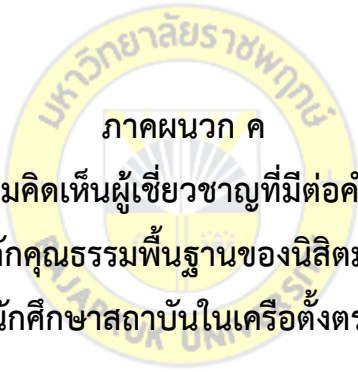
ข้อ	รายการประเมินด้าน	ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
83	บริจาคเงินหรือสิ่งของแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนตามสถานภาพของตนเอง					
84	ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม					
85	ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มเสมอความค้ำประกันและความสามารถ					
86	อธิบายถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนหากเข้าใจในเรื่องที่เพื่อนถาม					
87	มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และผู้ได้รับความเดือดร้อน					
88	ร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม					
89	รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขเพื่อสังคม					
90	ทำงานช่วยสาธารณะประโยชน์เสมอ					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาสถาบันในเครือตั้งตรงจิตร

- 1. ด้านความขยัน
- 2. ด้านความประหยัด
- 3. ด้านความซื่อสัตย์
- 4. ด้านความมีระเบียบวินัย
- 5. ด้านความสุภาพ
- 6. ด้านความสะอาด
- 7. ด้านความสามัคคี
- 8. ด้านความมีน้ำใจ
- 9. อื่น ๆ

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคำถามการวิจัยเรื่อง
การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ที่มีต่อแบบสอบถามเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์และนักศึกษาสถาบันในเครื่องตั้งตรงจิตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้
คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจหรือตัดสินใจไม่ได้ว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง

ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้อง

แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินหลักคุณธรรมพื้นฐาน ประกอบด้วย ความขยัน ความประหยัด
ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคีและความมีน้ำใจ

ข้อ	คำถาม	ความสอดคล้อง (IOC)		
		+1	0	-1
	ด้านความขยัน			
1.	มาสถาบันการศึกษาและเข้าเรียนตรงตามเวลาทุกวัน			
2.	มีความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน			
3.	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สม่ำเสมอ			
4.	เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการศึกษาทุกวิชา แม้จะมีบางวิชาที่ไม่ชอบ			
5.	เมื่อมีปัญหาจะไม่ยอมแพ้หรือมีความย่อท้อ			
6.	กล้าเผชิญกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น			
7.	มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ			
8.	มีความอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน			
9.	มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังจนงานเสร็จก่อนเวลาที่กำหนด			
10.	สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจนเกิดผลสำเร็จ			
11.	ทบทวนบทเรียนที่ยาก ซ้ำ ๆ จนเกิดความเข้าใจ			
12.	เมื่อไม่เข้าใจจะสอบถามอาจารย์เสมอ			

ข้อ	คำถาม	ความสอดคล้อง (IOC)		
		+1	0	-1
13	รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนเองและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า			
14	ใช้ของที่มีอยู่และไม่อยากได้สิ่งของตามที่เพื่อนมี			
15	วางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้เงิน			
16	รู้จักใช้ทรัพย์สินทั้งที่เป็นของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า			
17	ไม่อยากได้สิ่งของตามที่เพื่อนมี			
18	วางแผนการใช้สิ่งของที่ซื้อมาใช้อย่างคุ้มค่า			
19	เลือกซื้อของจากความจำเป็นหรือประโยชน์จาก สิ่งนั้นมากกว่าการซื้อเพราะความอยากได้			
20	บริหารการใช้จ่ายก่อนที่จะตัดสินใจซื้อของมาใช้			
21	ไม่ยึดถือวัตถุนิยมที่ทำให้เกิดปัญหาและ ความยากจน			
22	รู้จักทำบัญชีรับจ่ายของตนเองอยู่เสมอ			
23	รู้จักเก็บออมเงิน			
	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต			
24	มีความประพฤติที่ตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบผู้อื่น			
25	เมื่อเก็บเงินหรือสิ่งของที่ผู้อื่นลืมไว้ พยายามหาโอกาสคืนให้เจ้าของ หรือส่งอาจารย์			
26	ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมคดโกงถึงแม้จะมีโอกาส			
27	มีความจริงใจปราศจากความลำเอียงต่อผู้อื่น			
28	มีความซื่อสัตย์ต่อครู อาจารย์ เพื่อน ๆ และตนเอง			
29	รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างถูกต้อง			
30	มีความละเอียดใจต่อการทำผิด			
31	มีความเกรงกลัวต่อการประพฤติทุจริต			
32	ไม่หยิบสิ่งของผู้อื่น ก่อนจะได้รับอนุญาต			
33	ไม่กล่าวคำโกหก อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น			
34	วางตัวต่อเพื่อนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย			
35	เป็นผู้ที่รักษาคำพูดของตนเอง			

ข้อ	คำถาม	ความสอดคล้อง (IOC)		
		+1	0	-1
	ด้านความมีระเบียบวินัย			
36	แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา			
37	ปฏิบัติตามข้อบังคับของสถานศึกษา			
38	มีวินัยต่อตนเองและต่อผู้อื่น			
39	ไม่สูบบุหรี่หรือเสพยาและยาเสพติด			
40	ไม่เล่นการพนัน			
41	ไม่ประพฤติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงาม			
42	มีความรับผิดชอบในการเรียน			
43	มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย			
44	ปรับปรุงตนเองเมื่อกระทำความผิดหรือข้อบกพร่อง			
45	มีความรอบคอบในการใช้สิ่งของของส่วนรวม			
46	ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่นขณะอยู่ในห้องเรียน			
	ด้านความสุภาพ			
47	มีสัมมาคารวะต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์			
48	มีความอ่อนโยน ไม่หยาบกระด้าง ก้าวร้าวต่อผู้อื่น			
49	เป็นผู้มีกิจกรรมรยาที่ดีงามเหมาะสม			
50	กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น			
51	เมื่อรู้สึกโกรธจะไม่แสดงออกทางร่างกายและวาจา			
52	ไม่วางอำนาจข่มผู้อื่น			
53	ไม่แสดงอาการเอะอะ โวยวายเมื่อเกิดความไม่พอใจ			
54	มีความมั่นใจในตัวเองในการทำมาดี			
55	กล่าวขอโทษเมื่อทำผิด			
56	เป็นผู้ปฏิบัติตามถูกต้องตามกาลเทศะ			
	ด้านความสะอาด			
57	เป็นผู้ที่รักษาร่างกายให้สะอาดและถูกสุขอนามัย			
58	รักษาความสะอาดที่อยู่อาศัย			
59	รักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมรอบตัว			

ข้อ	คำถาม	ความสอดคล้อง (IOC)		
		+1	0	-1
60	ช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน			
61	ทิ้งขยะมูลฝอยในที่จัดไว้ให้			
62	เป็นผู้มีจิตใจร่าเริง			
63	เป็นผู้นิยมความผ่องใสเป็นที่เจริญตา			
64	เป็นผู้ปราศจากความมัวหมองทางกายและใจ			
65	เป็นผู้ที่มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส			
66	เป็นผู้ที่เมื่ออยู่ร่วมกันแล้วทำให้ผู้อื่นมีความสุขสบายใจ			
	ด้านความสามัคคี			
67	เป็นผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
68	ร่วมมือร่วมใจทำงานกลุ่ม จนบรรลุเป้าหมาย			
69	รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้นำและผู้ตาม			
70	เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา			
71	เป็นผู้ที่ขจัดความขัดแย้งในกลุ่มได้			
72	เป็นผู้มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง			
73	เป็นผู้มีความพร้อมที่จะปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น			
74	ไม่ทะเลาะวิวาท			
75	ส่งเสริมความกลมเกลียวปรองดองกัน			
76	ยอมรับในความมีเหตุผลของผู้อื่น			
77	ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล			
78	ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง			
79	เมื่อประสบปัญหา มีการยอมรับความคิดเห็นในกลุ่มโดยใช้เหตุผล			
	ด้านความมีน้ำใจ			
80	ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน			
81	อาสาช่วยเหลือกิจกรรมของสถาบันศึกษา			
82	อาสาร่วมช่วยสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้สังคมในชุมชน			
83	บริจาคเงินหรือสิ่งของแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนตามสถานภาพของตนเอง			

ข้อ	คำถาม	ความสอดคล้อง (IOC)		
		+1	0	-1
84	ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม			
85	ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มเสมอความค้ำประกันและความสามารถ			
86	อธิบายถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนหากเข้าใจในเรื่องที่เพื่อนถาม			
87	มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และผู้ได้รับ ความเดือดร้อน			
88	ร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม			
89	รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขเพื่อสังคม			
90	ทำงานช่วยสาธารณชนประโยชน์เสมอ			

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมพื้นฐานของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษาศาสนาในเครื่องตั้งตรงจิตร

1. ด้านความขยัน
2. ด้านความประหยัด
3. ด้านความซื่อสัตย์
4. ด้านความมีระเบียบวินัย
5. ด้านความสุภาพ
6. ด้านความสะอาด
7. ด้านความสามัคคี
8. ด้านความมีน้ำใจ
9. อื่น ๆ

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิมล จงจรวัยสกุล
ประวัติการศึกษา ปริญญาตรีมหาวิทาลัยกรุงเทพ
 ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ปี พ.ศ.2526 ,
 ปริญญาโทมหาวิทาลัยราชภัฏพระนคร
 ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน
 ปี พ.ศ. 2548

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน หัวหน้างานทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
ประสบการณ์ทำงาน อาจารย์ประจำภาควิชาปฏิบัติสำนักงาน
 อาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี
 วิทยาลัยเทคโนโลยีตั้งตรงจิตรบริหารธุรกิจ
 (ปัจจุบัน) อาจารย์ประจำหมวดศึกษาทั่วไป
 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
 หัวหน้างานทะเบียนและประมวลผล

ชื่อผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่

1. ความพึงพอใจในการบริการของงานทะเบียนและวัดผล
วารสารวิชาการวิทยาลัยราชพฤกษ์ 1(1) : 102-111, 2552
- 2.. ภาวะการณ์มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์
2554 – 2555, การประชุมวิชาการระดับชาติ เบญจมิตร
วิชาการครั้งที่ 3, 2557
3. ปัจจัยภูมิหลังของนักศึกษาที่ส่งผลต่อระดับสาเหตุการไม่สำเร็จ
การศึกษาตามแผนเวลาในหลักสูตรของนักศึกษาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์ : 2555, การประชุมวิชาการระดับชาติ
เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 4, 2558
4. ภาวะการณ์มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์ :
2555 – 2556, วารสารวิชาการมนุษยและสังคมศาสตร์

- มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ 2(3) : 51-60, 2559-2560
5. ภาพการณ์มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์ : 2556- 2557 การประชุมวิชาการระดับชาติ
เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 5, 2559
6. ภาพการณ์มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชพฤกษ์ : 2557- 2558 การประชุมวิชาการระดับชาติ
เบญจมิตรวิชาการครั้งที่ 8, 2560

